

Rådet for
Den Europæiske Union

Bruxelles, den 10. december 2018
(OR. en)

15086/18

CFSP/PESC 1150
COPS 470
CSDP/PSDC 712
COHOM 161
RELEX 1047

RESULTAT AF DRØFTELSENE

fra: Generalsekretariatet for Rådet

til: delegationerne

Tidl. dok. nr.: 14943/18

Vedr.: Kvinder, fred og sikkerhed
– Rådets konklusioner (10. december 2018)

Vedlagt følger til delegationerne Rådets konklusioner om kvinder, fred og sikkerhed som vedtaget af Rådet på 3662. samling den 10. december 2018.

RÅDETS KONKLUSIONER OM KVINDER, FRED OG SIKKERHED

RÅDET vedtog følgende konklusioner:

1. Ligestilling mellem kønnene og menneskerettigheder er centrale europæiske værdier og udgør selvstændige prioriteter, der er integreret i alle Den Europæiske Unions politikker. Rådet minder om Den Europæiske Unions og dens medlemsstaters tilsagn om fuldt ud at gennemføre dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed, der udgøres af FN's Sikkerhedsråds resolution (UNSCR) 1325 og dens opfølgingsresolutioner, og sikre, at den integreres fuldt ud i alle EU's tiltag til støtte for varig fred, sikkerhed, menneskerettigheder, retfærdighed og udvikling, i forbindelse med EU's samarbejde med andre regionale og internationale organisationer som fastlagt i EU's globale strategi. Det skal gøres ved at integrere kønsaspekter i alle EU's politikområder, herunder sikkerhed, konfliktforebyggelse og konfliktløsning samt langsigtet fredsopbygning. Med henblik herpå støtter EU og dets medlemsstater gennemførelsen af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed i FN.
2. Rådet ser med tilfredshed på EU's nye strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed, der bygger videre på og erstatter den samlede strategi for EU's gennemførelse af UNSCR 1325 og 1820 om kvinder, fred og sikkerhed fra 2008. EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed understreger behovet for konkrete tilsagn og tiltag samt behovet for at inddrage, beskytte og støtte kvinder og piger og styrke deres indflydelse for at opnå holdbar og varig fred og sikkerhed som uløseligt forbundne elementer i menneskerettigheder og bæredygtig udvikling i overensstemmelse med 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling og dens mål for bæredygtig udvikling og konsensusen om udvikling. Desuden glæder Rådet sig over tilgangen i dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed til håndtering af konfliktrelateret seksuel vold som led i et kontinuum af kønsbaserede sårbarheder og vold, der er tæt forbundet med vedvarende uligheder og bredere angreb på ligestilling mellem kønnene, kvinders og pigers menneskerettigheder, herunder onlinevold, digital vold og cybervold.

3. Rådet bekræfter på ny, at dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed skal gennemføres i alle EU's eksterne aktioner og som sådan er et vigtigt element i den integrerede tilgang til eksterne konflikter og kriser i betragtning af de udfordringer, der påpeges i FN's globale undersøgelse om UNSCR 1325. Rådet minder om Den Europæiske Unions og dens medlemsstaters tilsagn om fortsat at anvende kønsspecifikke analyser, indsamle opdelte data (herunder, men ikke begrænset til, efter køn, alder og handicap) og integrere kønsaspekter som en central strategi, sammen med kønsbalance og specifikke tiltag med henblik på at opnå ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders indflydelse inden for alle relevante politikrammer, herunder på områderne udenrigs- og sikkerhedspolitik, udvikling, handel, finans, humanitær bistand, migration, retsvæsen og uddannelse, samt at forebygge og bekæmpe voldelig ekstremisme og terrorisme.
4. EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed fastlægger tiltag på de centrale områder forebyggelse, beskyttelse, nødhjælp og genopbygning og inden for rammerne af de to overordnede og tværgående aspekter integration af kønsaspektet og kvinders og mænds deltagelse. Disse tiltag er indbyrdes forbundne og gensidigt forstærkende. Rådet glæder sig også over, at EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed anerkender identiteternes mangfoldighed og indbyrdes forbundne elementer, herunder at der lægges vægt på, at den gennemføres af alle og til gavn for alle. I denne forbindelse er det vigtigt fortsat at inddrage mænd og drenge som positive forandringsagenter.
5. Rådet bekræfter, at gennemførelsen af EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed bør opnås gennem politisk og diplomatisk udnyttelse af EU's lederskab, så kvinder får mulighed for lige og meningsfyldt deltagelse i alle EU's eksterne aktioner, ikke kun vedrørende spørgsmål om kvinders rettigheder, men alle aktioner, herunder vedrørende fred og sikkerhed.

6. Rådet bekræfter på ny, at dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed har til formål at sikre, at kvinders og pigers rettigheder og handleevne og beskyttelsen af dem altid opretholdes og støttes før, under og efter en konflikt. Dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed finder generel anvendelse og skal derfor gennemføres internt i Den Europæiske Union og dens medlemsstater samt i EU's eksterne aktioner, således at aktionerne er sammenhængende, troværdige og virkningsfulde. Dette opnås ved at integrere kønsaspektet og kvinders deltagelse i alle sammenhænge, fra konfliktanalyse til efterfølgende tiltag, herunder fremme af dialog, mægling, fredsforhandlinger og andre konfliktforebyggelses- og konfliktløsningsværktøjer. Det opnås også ved at gennemføre specifikke foranstaltninger, herunder uddannelse af militær- og politistyrker, med henblik på ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders og pigers indflydelse og status.
7. Rådet minder om, at ansvaret for gennemførelsen af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed ligger hos medlemsstaterne og alle andre EU-aktører, herunder Tjenesten for EU's Optræden Udadtil (EU-Udenrigstjenesten), EU-delegationerne, EU-Udenrigstjenestens ledende rådgiver for kønsspørgsmål og kvinder, fred og sikkerhed, Kommissionens tjenestegrene, EU's særlige repræsentanter og missionerne og operationerne under den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (FSFP), hvilket er afgørende for at fremme og gennemføre EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed. Det er vigtigt, at EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed gennemføres af enheder, der har tilknytning til EU, som f.eks. leverandører eller organisationer, der finansieres af Den Europæiske Union. Rådet understreger vigtigheden af, at EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed afspejles ved medlemsstaternes udarbejdelse af nationale handlingsplaner.
8. Rådet ser med tilfredshed på komplementariteten og synergien mellem EU's kønshandlingsplan II og EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed. Rådet understreger, at EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed og EU's kønshandlingsplan II begge er relevante politiske rammer for udryddelse af alle former for forskelsbehandling og vold, som kvinder og piger udsættes for. Endvidere opfordrer Rådet EU-Udenrigstjenesten og Kommissionens tjenestegrene til at fortsætte med at undersøge forenklede, brugervenlige og effektive metoder til at måle, overvåge, evaluere og rapportere om fremskridt på dette område.

9. Rådet ser desuden frem til fastlæggelsen af en præcis, specifik, målbar og realistisk handlingsplan for effektiv gennemførelse og fremme af EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed inden udgangen af første kvartal 2019. Denne handlingsplan skal være i overensstemmelse med EU's kønshandlingsplan II.
10. Rådet glæder sig over udsigten til styrkelse og etablering af partnerskaber og alliancer med andre internationale, multilaterale og regionale organisationer og navnlig forslaget om oprettelse af formaliserede platforme for samarbejde på alle niveauer. De bør omfatte etableringen af passende fora til udveksling af erfaringer og bedste praksis og til fremme af samspil mellem fagfolk, herunder rådgivere i kønsspørgsmål og kontaktpunkter vedrørende kvinder, fred og sikkerhed, samt støtte til eksisterende netværk af kvindelige mæglere med henblik på effektiv og holdbar gennemførelse af EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed.
11. Rådet ser med tilfredshed på den inklusive proces, der er fulgt ved forberedelsen og udarbejdelsen af EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed gennem dialog med Kommissionens tjenestegrene, EU-medlemsstaterne, rådgivere i kønsspørgsmål fra missionerne og operationerne under den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (FSFP), partnere fra civilsamfundet, repræsentanter for den akademiske verden og andre multilaterale og regionale partnere. En inklusiv tilgang bør også være standardarbejdsmetoden for fremtidige udarbejdelsesprocesser.
12. Rådet understreger vigtigheden af det tætte engagement og samarbejde med tredjelande, partnere og civilsamfundet, herunder lokale, regionale og internationale civilsamfundsorganisationer, græsrodsaktivister og kvinderettighedsorganisationer, i alle faser af gennemførelsen af EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed og gennem hele politikcyklussen fra udformning til evaluering. Dette samarbejde bør gennemføres på en inklusiv og objektiv måde.
13. Rådet opfordrer den højtstående repræsentant til at vende tilbage med rapportering om aktiviteter og fremskridt i EU's uformelle taskforce vedrørende kvinder, fred og sikkerhed og om de mest effektive metoder og konkrete skridt med henblik på opfyldelse af EU's overordnede målsætninger for ligestilling mellem kønnene, styrkelse af kvinders indflydelse og status og fuld gennemførelse af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed.

EU-Udenrigstjenesten, november 2018
EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed
2018

Sammenfatning

EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed er udarbejdet på anmodning af Den Europæiske Unions medlemsstater og koordineret af Tjenesten for EU's Optræden Udadtil (EU-Udenrigstjenesten) i samråd med alle relevante interessenter på institutionelt EU-plan. Den udgør EU's fortsatte engagement i og indsats for en effektiv gennemførelse af FN's Sikkerhedsråds resolution 1325 om kvinder, fred og sikkerhed og dets opfølgende resolutioner om ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders indflydelse og status. EU's strategiske tilgang omfatter ekspertise, bedste praksis og erfaringer fra hele området, og det er hensigten, at den skal fremme alle stadier af dette arbejde, som vil føre til mere konkrete og holistiske tiltag med henblik på at styrke og gennemføre dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed både internt og i alle EU's eksterne forbindelser. Den viser også, hvordan kvinder, fred og sikkerhed forstærkes af alle EU's politikrammer for ligestilling mellem kønnene.

Ligestilling mellem kønnene er et princip, der strømmer gennem alle EU-institutionernes engagement i alle deres interne og eksterne aktiviteter og er integreret i alle de forskellige stadier af EU-politikker, -strategier, -handlingsplaner og -projekter om udvikling, humanitær bistand, uddannelse, migration osv.

EU's strategiske tilgang anerkender ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders indflydelse og status som en forudsætning for at beskæftige sig med konfliktskyklussen (forebyggelse, styring og løsning); den analyserer og giver eksempler på EU-aktiviteter, og den angiver også midler til den mest effektive gennemførelse af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed.

EU's strategiske tilgang udgør et solidt grundlag for at realisere ligestilling mellem kvinder og mænd – en grundlæggende værdi i Den Europæiske Union – ved at inddrage, styrke, beskytte og støtte kvinder og piger med henblik på at opnå fred og sikkerhed.

EU's strategiske tilgang fremhæver betydningen af kvinders lederskab og handleevne på alle områder af politik og programlægning vedrørende fred og sikkerhed. Den sigter mod at sikre, at kvinder og piger fra forskellige og varierende baggrunde er berettigede til at deltage på lige fod og i væsentlig grad i forebyggelse og løsning af konflikter og i forebyggelse af konfliktrelateret vold, herunder alle former for seksuel og kønsbestemt vold. Endvidere inddrager EU's strategiske tilgang mænd og drenge som positive forandringsagenter og imødekommer dermed behovet for at håndtere og omdanne kønsstereotyper og samfundsmæssige udelukkelsesmekanismer.

Første del af dokumentet redegør for de grundlæggende principper i EU's strategiske tilgang til dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed. Den fremhæver universaliteten af kvinder, fred og sikkerhed og den bindende karakter heraf, som skal gennemføres af alle EU-aktører og alle medlemsstater samt i alle former for samspil med tredjelande. Den fastlægger også de grundlæggende elementer i integration af kønsaspektet, deltagelse, forebyggelse, beskyttelse samt hjælp og genopbygning. Den centrale betydning af kønsspecifik analyse og integration af kønsperspektivet er kraftigt fremhævet sammen med styrkelse af EU's normative rammer vedrørende fuld ligestilling mellem mænd og kvinder.

Anden del udpeger specifikke områder, hvor forbedret gennemførelse af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed er påkrævet, herunder blandt andet styrkelse af lokalt, nationalt og regionalt ejerskab, kapacitetsopbygning og uddannelse samt overvågning, evaluering og rapporteringsprocedurer.

Følgende aspekter af EU's strategiske tilgang er grundlæggende:

- vægten på kvinders lederskab, rettigheder og handleevne på alle områder af politik og programlægning vedrørende fred og sikkerhed under anerkendelse af den rolle, som kvinder, mænd, piger og drenge fra forskellige og varierende baggrunde spiller med hensyn til at fremme fred og ligestilling mellem kønnene og forebygge og løse voldelige konflikter samt forebygge alle former for vold, herunder seksuel og kønsbestemt vold. Dette gælder for freds- og beslutningsprocesser i forbindelse med alle EU's eksterne instrumenter, herunder FSFP-missioner og -operationer, og alle politikområder
- tilsagnet om at analysere og håndtere de grundlæggende kønsspecifikke årsager til konflikt og ulighed mellem kønnene, både inden for og uden for EU, ved den indledende planlægning af alle EU's eksterne aktioner
- fuld støtte (politisk og økonomisk) til lokale, nationale og internationale civilsamfundsorganisationer, herunder kvindegrupper og græsrodsaktivister, som hjælper med at opbygge fred, udfordre voldelige kønsbestemte normer og forebygge seksuel og kønsbestemt vold, vil være af afgørende betydning for et godt resultat for EU på dette område. Dette omfatter EU-dialog med civilsamfundsorganisationer, hvor kvinder har lederroller, fastlæggelse af strategiformulering, fremme af lokalt ejerskab og bidrag til opbygning af national kapacitet
- tilsagnet om systematisk at integrere et kønsperspektiv på grundlag af kønsspecifik analyse i alle områder og aktiviteter inden for fred og sikkerhed, herunder alle politiske og strategiske dialoger, menneskerettighedsdialoger, alle relaterede politikudformninger og politiske beslutningsprocesser, forskning, analyse og vurdering, planlægning og udførelse samt de relevante overvågnings-, evaluerings- og rapporteringsprocesser

- ligestilling mellem kønnene som et centralt mål for alle EU's eksterne aktioner, herunder, men ikke begrænset til, udvikling, forebyggelse og imødegåelse af voldelig ekstremisme, terrorbekæmpelse og migration
- systematisk integration af et kønsperspektiv i alle EU's konfliktforebyggende og fredsopbyggende interventioner/mekanismer samt i EU's krav til gennemførelsespartnere og sikring af, at potentielt forskellige situationer for og erfaringer og behov hos kvinder, mænd, piger og drenge fra forskellige baggrunde tages i betragtning i hele projektføreløbet.

På denne måde sætter EU's strategiske tilgang dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed i centrum af hele spektret af EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik som et væsentligt redskab til at sikre, at kvinders og pigers rettigheder og handleevne og beskyttelse af kvinder og piger efterleves og opretholdes til enhver tid, og til at bekræfte, at en meningsfuld og ligelig rolle inden for beslutningstagning sikres for kvinder i alle aldre i alle stadier af konfliktforebyggelse, fredsskabelse, fredsopbygning og postkonfliktrehabilitering.

Indledning

1. Ligestilling mellem mænd og kvinder er en af EU's grundlæggende værdier i henhold til EU-traktaterne og EU's charter om grundlæggende rettigheder¹, som specifikt forbyder forskelsbehandling. Kønshandlingsplanen for 2016-2020 (kønshandlingsplan II²) fastsætter, at EU skal fremme ligestilling mellem mænd og kvinder i alle sine aktiviteter og sørge for, at dette krav opfyldes på alle politikområder. Beijinghandlingsprogrammet (1995³) fastslår, at kønsbalance og integration af et kønsperspektiv er afgørende for at opnå ligestilling mellem kønnene. Konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder (CEDAW⁴) udgør grundlaget for at gøre ligestilling mellem mænd og kvinder til virkelighed ved at sikre, at kvinder har lige adgang til og lige muligheder i det politiske og offentlige liv og inden for uddannelse, sundhed og beskæftigelse. EU's politik om global, regional og national gennemførelse af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed⁵ er helt i overensstemmelse med de værdier og forpligtelser, der er anført i disse instrumenter.

¹ Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (2012/C 326/02) (EUT C 326 af 26.10.2012, s. 391).

² Ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders indflydelse og status: ændring af pigers og kvinders liv via EU's eksterne forbindelser 2016-2020 (SWD(2015) 182 final) af 21. september 2015 (EU's kønshandlingsplan for 2016-2020 (kønshandlingsplan II)). Kønshandlingsplan II indeholder krav om opfyldelse af EU's tilsagn om ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders indflydelse og status over for partnerlande og i alle EU's eksterne forbindelser. Den omfatter aktiviteter udført af Kommissionen og Tjenesten for EU's Optræden Udadtil (EU-Udenrigstjenesten), som inddrager partnerlande, især udviklings-, udvidelses- og nabolande, herunder i skrøbelige situationer og postkonflikt- og nødsituationer, samt tiltag, som EU-medlemsstater iværksætter.

https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/150921_final_swd_gap.pdf

³ De Forenede Nationers fjerde verdenskonference om kvinder: handlingsplan for ligestilling, udvikling og fred, 1995. Konferenceerklæring: Beijingerklæringen og -handlingsprogrammet.

⁴ FN-resolution 34/180, der blev vedtaget af De Forenede Nationers Generalforsamling i 1979.

⁵ Ifølge EU's uformelle taskforce om kvinder, fred og sikkerhed indgår følgende resolutioner fra FN's Sikkerhedsråd, når arbejdet med dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed omtales: 1325 (2000), 1820 (2009), 1888 (2009), 1889 (2010), 1960 (2011), 2106 (2013), 2122 (2013), 2242 (2015), 2272 (2016) og 2331 (2016).

2. Den globale strategi for EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik (den globale strategi⁶) bekræfter på ny, at EU anerkender og vil fremme kvinders rolle i fredsbestræbelser, herunder behovet for kvinders lederskab, lige fra gennemførelse af FN's Sikkerhedsråds resolutioner om kvinder, fred og sikkerhed til forbedring af EU's interne kønsbalance. Den globale strategi sigter også mod at øge kvinders deltagelse i udenrigspolitisk beslutningstagning. Endvidere har Det Europæiske Råd besluttet, at kvinder, fred og sikkerhed samt ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders indflydelse og status fortsat bør integreres i alle politikområder, når den globale strategi gennemføres. Dette omfatter områderne sikkerhed og forsvar, investering i staters og samfunds modstandsdygtighed og udvikling af en integreret tilgang til konflikter og kriser⁷.

⁶ Rådet for Den Europæiske Union: En global strategi for Den Europæiske Unions udenrigs- og sikkerhedspolitik (10715/16), 28.6.2016.

⁷ Den integrerede tilgang er indført i EU's globale strategi. EU-Udenrigstjenesten (juni 2016): Fælles vision, fælles handling: et stærkere Europa. En global strategi for Den Europæiske Unions udenrigs- og sikkerhedspolitik.

3. I den europæiske konsensus om udvikling⁸ anerkender EU og dets medlemsstater kvinder og børn som vigtige aktører i udvikling og forandring, herunder deres rolle i fredsopbygning og konfliktløsning og humanitær indsats. Ligeledes fremhæver den europæiske konsensus om humanitær bistand⁹ betydningen af, at kønsaspektet integreres i humanitær bistand, og anerkender betydningen af, at kvinder deltager aktivt i humanitær bistand, og EU forpligter sig til at fremme en sådan deltagelse. Det er ligeledes anført i konsensusen om humanitær bistand, at alle aspekter af humanitær bistand omfatter strategier for beskyttelse mod seksuel og kønsbaseret vold. Endvidere forpligter konsensusen om udvikling¹⁰ EU og dets medlemsstater til at behandle alle aspekter af forebyggelse og bekæmpelse af seksuel og kønsbestemt vold under og efter konflikter og til at støtte kvinder som positive aktører med henblik på konfliktforebyggelse, konfliktløsning, nødhjælp og genopbygning samt opbygning af varig fred. Endelig erklæres det i konsensusen om udvikling, at EU og dets medlemsstater vil sikre, at et kønsperspektiv systematisk integreres i alle politikker. Dette vil bidrage til at nå målene på 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling¹¹ og målene for bæredygtig udvikling (SDG'erne), herunder SDG 5 om ligestilling mellem kønnene og SDG 16 om fredelige og inkluderende samfund. På grundlag af alle disse tilsagn vil EU fremskynde sine bestræbelser på at opnå ligestilling mellem kønnene og styrke kvinders indflydelse og status ved for eksempel at sikre og muliggøre indflydelsesrig og aktiv deltagelse af kvinder og kvindeorganisationer inden for beslutningstagning.

⁸ Den nye europæiske konsensus om udvikling – "Vores verden, vores værdighed, vores fremtid". Fælles erklæring fra Rådet og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, forsamlet i Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen (EUT C 210 af 30.6.2017, s. 1) (den europæiske konsensus om udvikling). Den europæiske konsensus om udvikling fastlægger ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders indflydelse og status som et meget vigtigt tværgående spørgsmål i EU's udviklingssamarbejde. 2030-dagsordenen har sat ligestilling mellem kønnene solidt i centrum for målene for bæredygtig udvikling (SDG'erne), ikke kun gennem det selvstændige SDG 5 om ligestilling mellem kønnene og SDG 16 om fredelige samfund, men også som et tværgående element, der er centralt for opnåelsen af alle 17 SDG'er. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?qid=1545389242678&uri=CELEX:42017Y0630\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?qid=1545389242678&uri=CELEX:42017Y0630(01))

⁹ Fælles erklæring fra Rådet og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, forsamlet i Rådet, Europa-Parlamentet og Europa-Kommissionen: Den europæiske konsensus om humanitær bistand (2008/C 25/01), 30.1.2008.

¹⁰ Jf. fodnote 8.

¹¹ De Forenede Nationers Generalforsamling, Ændring af vores samfund: 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling, 21. oktober 2015, A/RES/70/1.

Forståelse af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed

4. EU's nye strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed (i det følgende benævnt "den strategiske tilgang") opstiller de grundlæggende principper og prioriteter for EU's politik for kvinder, fred og sikkerhed, dens overordnede målsætninger, fælles definitioner og EU's fælles tilgang til gennemførelse heraf. Dette sikrer sammenhæng mellem og inden for de forskellige eksterne EU-instrumenter samt kontinuitet inden for eksterne aktioner såsom konfliktforebyggelse, krisestyring og postkonfliktgenopbygning og -udvikling. Desuden giver den strategiske tilgang vejledning i, hvordan det sikres, at EU's optræden udadtil fuldt ud overholder EU's omfattende politikramme for ligestilling mellem kønnene, styrkelse af kvinders indflydelse og status samt kvinder, fred og sikkerhed. Den inddrager alle relevante EU-aktører i gennemførelsen: den højtstående repræsentant/næstformand for Europa-Kommissionen bistået af Tjenesten for EU's Optræden Udadtil (EU-Udenrigstjenesten) (herunder EU-delegationerne), de relevante tjenestegrene i Europa-Kommissionen, missioner og operationer inden for den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (FSFP) og EU's særlige repræsentanter. Desuden forventes alle aktører, som EU opretholder forbindelser med såsom kontrahenter, EU-finansierede organisationer og gennemførelsespartnere, at følge den strategiske tilgang i størst muligt omfang.

5. Dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed, som består af UNSCR 1325 (2000) og de opfølgende UNSCR'er hertil¹², udvider rammerne for traditionel sikkerhedspolitik ved at fremhæve betydningen af kønsdimensionen inden for fred og sikkerhed. Som sådan er den et udtryk og en katalysator for et vigtigt paradigmeskift med hensyn til, hvordan sikkerhed og fred bør opnås og opretholdes. Den fokuserer ikke blot på at beskytte kvinder og piger mod konfliktrelateret vold, men også på kvinders ret til at deltage i beslutningsprocesser. Dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed understreger, at ligestilling mellem kønnene er fast forankret i freds- og sikkerhedsspørgsmål, og at kønsperspektiver er nødvendige for at opnå fred og sikkerhed. Desuden anføres det i den, at håndtering af de grundlæggende kønsrelaterede årsager til vold er afgørende for at forebygge konflikter.
6. Dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed tilstræber at dække alle aspekter af forbindelsen mellem køn og konflikt, men dens relevans er ikke begrænset til konfliktsituationer. Den har til formål at sikre, at kvinders og pigers rettigheder og handleevne¹³ og beskyttelse af kvinder og piger efterleves og opretholdes før, under og efter konflikter, og at en meningsfuld og ligelig rolle inden for beslutningstagning sikres for kvinder i alle aldre i alle stadier af fredsskabelse og fredsopbygning. Dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed er derfor placeret centralt i hele spektret af EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik¹⁴.

¹² Følgende UNSCR'er er omfattet, når der henvises til arbejde med dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed inden for rammerne af gennemførelsen af EU's nye strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed: 1325 (2000), 1820 (2009), 1888 (2009), 1889 (2010), 1960 (2011), 2106 (2013), 2122 (2013), 2242 (2015), 2272 (2016) og 2331 (2016).

¹³ Verdensbanken definerer handleevne som en persons (eller gruppes) evne til at foretage effektive valg og omsætte disse valg til de ønskede resultater. Handleevne kan forstås som en proces, hvorigennem kvinder og mænd anvender deres talenter og udnytter økonomiske muligheder for at opnå de ønskede resultater. Fremme af kvinders handleevne: <http://siteresources.worldbank.org/INTWDR2012/Resources/7778105-1299699968583/7786210-1315936222006/chapter-4.pdf>.

¹⁴ Herunder, men ikke begrænset til, tidlig varsling, konfliktforebyggelse, mægling, konfliktløsning og forsoning, kriserespons og stabilisering, statsopbygning/sikkerhedssektorreform, nedrustning, ikke-spredning og våbenkontrol, fredsbevarelse, fredsskabelse og fredsopbygning, forebyggelse og bekæmpelse af voldelig ekstremisme og terrorisme, humanitær bistand og udviklingsbistand samt politisk engagement i forbindelse med konfliktsituationer og skrøbelige situationer.

7. Dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed finder generel anvendelse og skal derfor gennemføres af alle EU-aktører og alle medlemsstaterne såvel som inden for rammerne af samspil med tredjelande. Denne forpligtelse skal opfyldes og konsekvent forfølges også i forbindelse med bilateralt samarbejde og i internationale fora. Opbakning til både den interne og den eksterne dimension af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed er nødvendig for, at EU's interne og eksterne politik kan være sammenhængende, og derfor for en troværdig og virkningsfuld EU-optræden udadtil. Dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed vil blive realiseret ved at integrere et kønsperspektiv i al freds- og sikkerhedsanalyse og efterfølgende tiltag og ved at gennemføre specifikke foranstaltninger, som støtter ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders og pigers indflydelse og status.
8. Dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed opfordrer til systematisk at indarbejde kønsaspektet i freds- og sikkerhedsrelaterede anliggender. Den omhandler betydningen af meningsfuld og ligelig deltagelse af kvinder i alle former for konfliktforebyggelse, ikke kun dem, der er direkte knyttet til kvinder eller kønsrelaterede anliggender. Dette omfatter konfliktløsning, mægling, fredsopbygning, fredsbevarelse, humanitær indsats og postkonfliktgenopbygning, herunder demobilisering, afvæbning og reintegration samt sikkerhedssektorreform. Dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed fremhæver også behovet for at hindre, at kvinder og piger blive ofre for seksuel og kønsbestemt vold, og for at beskytte dem. Ifølge dagsordenen kan seksuel vold udgøre en krigsforbrydelse, en forbrydelse mod menneskeheden eller folkedrab (i henhold til Romstatutten for Den Internationale Straffedomstol¹⁵). Derfor fokuserer dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed på ofres ret til retfærdighed og genoprejsning efter seksuel og kønsbestemt vold og understreger betydningen af at bringe straffrihed for sådanne forbrydelser til ophør. Den giver desuden enhver person, som har lidt på grund af seksuel vold, herunder børn født som følge af voldtægt, ret til adgang til omfattende sundhedsplejeinformation og sundhedsydelser. Dette omfatter adgang til reproduktiv sundhed, retlig prøvelse og erstatning samt ret til sikkerhed og til ikke at blive offer på ny, afvist eller udstødt.

¹⁵ Romstatutten for Den Internationale Straffedomstol. Statutten blev vedtaget den 17. juli 1998 af De Forenede Nationers diplomatiske konference af befuldmægtigede om oprettelse af en international straffedomstol. Den trådte i kraft den 1. juli 2002.

9. Selv om EU's samlede strategi for gennemførelse af UNSCR 1325 og 182016 har ført til succeshistorier og øget fokus fra EU's side på ligestilling mellem kønnene i dets bestræbelser på konfliktforebyggelse, konfliktløsning og krisestyring, er der stadig meget, der skal gøres, gennem: et stærkt engagement på højt EU-niveau, meningsfuld deltagelse af kvinder i disse processer og systematisk integration af kønsperspektivet i alle politikområder. For eksempel er alle EU-medlemsstaters mål om at have en national handlingsplan, som omfatter både interne og eksterne dimensioner af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed, tildeler et specifikt budget og fastsætter parlamentarisk kontrol, endnu ikke realiseret. Endvidere er centrale politikområder for foranstaltninger udadtil, blandt andre forebyggelse og bekæmpelse af voldelig ekstremisme, terrorbekæmpelse og generelle spørgsmål vedrørende migration fortsat prioriterede områder med henblik på en styrket indsats.
10. Rollen for mange kvinder, især unge kvinder, i samfundet er fortsat begrænset. Selv om tryghed og sikkerhed for kvinder fortsat er de vigtigste mål, styrker et ensidigt fokus på beskyttelse potentielt den særlige opfattelse af piger og kvinder som passive ofre for konflikter og overser kønsrelaterede grundlæggende årsager til vold. Mens det er vigtigt at anerkende og håndtere kvinders og pigers forskellige erfaringer med konflikter, herunder seksuel og kønsbestemt vold, er det afgørende at støtte deres fredsopbyggende arbejde og inddrage dem som fredsaktører og -mæglere. Kvinder bør imidlertid ikke automatisk betragtes som fredsstiftere, da de spiller forskellige roller i konflikter og også kan være kombattanter og voldsudøvere. En differentieret tilgang til konflikter er nødvendig.

¹⁶ Samlet strategi for EU's gennemførelse af FN's Sikkerhedsråds resolution 1325 og 1820 om kvinder, fred og sikkerhed (15671/1/08 REV 1) af 1. december 2008 (den samlede strategi for EU's gennemførelse af UNSCR 1325 og 1820 om kvinder, fred og sikkerhed).

11. Selv om EU-medlemsstaterne har det endelige ansvar for gennemførelsen af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed, spiller alle EU-aktører, herunder delegationerne, en vigtig rolle i overensstemmelse med EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed.
12. Dette dokument bygger på erfaringerne fra den samlede strategi for EU's gennemførelse af UNSCR 1325 og 1820 om kvinder, fred og sikkerhed samt indhøstede erfaringer fra EU-medlemsstaterne, partnere og civilsamfundsorganisationer.
13. EU er fast besluttet på fortsat at handle som en global leder, når det drejer sig om fuldstændig gennemførelse af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed. Det er også fast besluttet på at analysere de kønsrelaterede grundlæggende årsager til konflikter og de grundlæggende årsager til ulighed mellem kønnene og på at lette og støtte forandring af normer, som giver næring til konflikter og uligheder mellem kønnene.

Centrale mål og krav

14. EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed fremhæver betydningen af kvinders lederskab og handleevne på alle områder af politik og programlægning vedrørende fred og sikkerhed. Den sikrer, at kvinder og piger fra forskellige baggrunde er berettigede til at deltage ligeligt og i væsentlig grad i forebyggelse og løsning af konflikter og i forebyggelse af konfliktrelateret vold, herunder alle former for seksuel og kønsbestemt vold. Endvidere inddrager EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed også mænd og drenge som positive forandringsagenter og imødekommer dermed behovet for at håndtere og omdanne kønsstereotyper og samfundsmæssige udelukkelsesmekanismer.
15. EU vil fremme og beskytte fuld udøvelse af alle menneskerettigheder for alle kvinder og piger og vil styrke kvinders og pigers indflydelse og status i overensstemmelse med sine værdier og principper. Dette er et iboende element i fred, sikkerhed, menneskerettigheder og bæredygtig udvikling, også i lyset af 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling og dens mål for bæredygtig udvikling.

16. Dette omfatter:

- a. fremhævelse af, at ligestilling mellem kønnene, menneskerettigheder og meningsfuld og ligelig deltagelse af kvinder er et centralt mål for alle EU's foranstaltninger udadtil.
Dette omfatter forståelse og afhjælpning af strukturelle uligheder inden for programlægning og inddragelse af mænd og drenge samt kvinder og piger i programudformning, beslutningstagning, gennemførelse, overvågning og evaluering
- b. tilskyndelse og støtte til opbygning og sikring af politisk vilje til og engagement i at gennemføre dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed i tredjelande, hvor EU og dets medlemsstater er aktive
- c. fortsatte bestræbelser på at forstå årsagerne til vold mod og forskelsbehandling af kvinder og på at mindske alle former for vold mod og forskelsbehandling af kvinder og piger i og uden for EU og samtidig fremhæve kvinders handleevne over for offerrollen som et første skridt til at indlede en meningsfuld og ligelig dialog med kvinder fra skrøbelige miljøer
- d. fremme af afskaffelse af al skadelig praksis, navnlig kvindelig kønslemlæstelse, som udgør en alvorlig overtrædelse af menneskerettighederne og en krænkelse af kvinders fysiske integritet, samt børneægteskaber, tidlige ægteskaber og tvangsægteskaber¹⁷
- e. sikring af tilstrækkelige og tilgængelige midler til konfliktforebyggelses- og fredsopbygningsinitiativer i hele verden, herunder til langsigtede tilgange til konfliktomdannelse

¹⁷ Med henvisning til mål for bæredygtig udvikling (SDG) 5.3.

- f. sikring af meningsfuld og ligelig deltagelse af kvinder i freds- og beslutningsprocesser i forbindelse med alle EU's eksterne instrumenter samt i EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitiske missioner og operationer, samtidig med at kønsstereotype forventninger til mænds og kvinders rolle undgås
- g. fastlæggelse af en fælles EU-forståelse af og -plan for prioriteter og fokusområder vedrørende kvinder, fred og sikkerhed på grundlag af de vigtigste muligheder og udfordringer i forbindelse med gennemførelse, ejerskab og lederskab. Den strategiske tilgang tilstræber sammenhæng, synergi og komplementaritet på tværs af gennemførelsesstrukturerne på EU-plan og medlemsstatsplan, herunder ved gennemførelsen af EU's kønshandlingsplan for 2016-2020 (kønshandlingsplan II¹⁸)
- h. støtte til EU-Udenrigstjenestens ledende rådgiver for kønsspørgsmål og gennemførelsen af UNSCR 1325 for at muliggøre et effektivt bidrag til og en koordineret gennemførelse af EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed
- i. fremme af engagement i positiv maskulinitet¹⁹ og støtteaktiviteter, der udfordrer kønsstereotyper
- j. investering i kønssensitivt fredsopbyggende²⁰ ungdomsarbejde, der fokuserer på både unge kvinder og unge mænd, og fremme af positiv, kønsneutral og ikkevoldelig maskulinitet, et væsentligt skridt i retning af at skabe fredelige og inkluderende samfund. Ungdommen er en afgørende fase, hvor unges syn på sig selv formes, og familier, ældre, undervisere, religiøse ledere og kammerater øver alle stor indflydelse

¹⁸ Såvel som fortsættelsen af kønshandlingsplan II efter den endelige evaluering af gennemførelsen af kønshandlingsplan II som fastsat i denne kønshandlingsplan, hvilket vil danne grundlag for fortsættelsen af kønshandlingsplan II.

¹⁹ Udtrykket "positiv maskulinitet" betyder adfærd og modeller, som udvider det stereotype billede af maskulinitet som f.eks. hård, voldelig og ufølsom. Positiv maskulinitet bidrager til at afmontere kønsstereotyper og dermed fjerne uligheder mellem kønnene i sociale strukturer.

²⁰ De Forenede Nationers Sikkerhedsråds resolution 2250 (2016) og 2419 (2018) om unge, fred og sikkerhed.

- k. ydelse af gennemsigtig og inklusiv politisk og finansiel støtte til lokale civilsamfundsorganisationer på græsrodsplan, herunder lokale kvindegrupper, -bevægelser og -initiativer, hvis formål er fredsopbygning, og udfordring af kønsnormer, der fremmer vold, på en måde, der er tilpasset behovene hos de berørte civilsamfundsaktører og begunstigede
- l. aktiv inddragelse af civilsamfundsorganisationer, herunder kvinderettighedsorganisationer og lokale og internationale kvindegrupper, gennem hele politikcyklussen (fra udformning til evaluering) i modsætning til en fremgangsmåde med "afkrydsning af felter", som udelukkende vedrører høring eller gennemførelse
- m. forøgelse af støtten til at indkredse og håndtere de kønsrelaterede drivkræfter for struktursvaghed og voldelige og væbnede konflikter. Hidtil har køns- og fredsopbygningsforskningen primært fokuseret på de kønsrelaterede indvirkninger af voldelige konflikter, mens de kønsrelaterede drivkræfter for og grundlæggende årsager til voldelige og væbnede konflikter har fået forholdsvis lille opmærksomhed. Et eksempel er den centrale forståelse af, hvordan kønsnormer og -roller forplanter sig til konflikter, ligesom en mere dybtgående fokusering på samspillet mellem forskellige indbyrdes forbundne identitetslementer, f.eks. alder, race, etnisk tilhørsforhold, nationalitet, socialklasse, seksuel orientering, evner, religion eller tro, by- eller landområde og køn
- n. håndtering af udfordringerne knyttet til institutionelle tilgange til integration af kønsaspektet, herunder modstand, manglende forståelse og uddannelse samt fastholdelse af status quo
- o. undgåelse af instrumentalisering ved at anerkende kvinders rettigheder i sig selv, samtidig med at det sikres, at al programlægning evalueres med hensyn til, og viser verificerbare bidrag til, ligestilling mellem kønnene
- p. anerkendelse af, at kvinder, mænd, piger og drenge alle spiller en vigtig rolle i at opnå fred, sikkerhed og ligestilling mellem kønnene.

Principper for EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed

Kombination af intern og ekstern politik

17. Dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed finder generel anvendelse og skal derfor gennemføres systematisk af alle EU-aktører og -medlemsstater, både i deres interne (f.eks. nationale, retlige og vedrørende menneskelige ressourcer) og eksterne (f.eks. vedrørende udenrigs- og sikkerhedspolitik samt handel og migration) politikker, programmer og aktioner.
18. Mange nationale rammer for gennemførelse af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed i EU såsom nationale handlingsplaner og tilsvarende strategiske dokumenter opfattes som hældende mod ekstern gennemførelse, navnlig i konfliktrelaterede situationer som f.eks. konfliktforebyggelse, konfliktløsning og fredsopbygning. Uanset om det er frivilligt eller ufrivilligt, overskygger dette et vigtigt aspekt af kvinder, fred og sikkerhed, nemlig det forhold, at langt størstedelen af de pågældende spørgsmål har et direkte nationalt anvendelsesområde. Der er mange praktiske eksempler, som illustrerer den interne relevans af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed, fra at støtte nationale kvindeorganisationer og -bevægelser, herunder flygtninge- og migrantkvindesammenslutninger og menneskerettighedsforkæmpere, til at gøre det muligt for dem at komme i forbindelse med dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed²¹. Andre eksempler omfatter integration af et kønsperspektiv i systemer og strukturer for tidlig varsling for at styrke forbindelsen mellem dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed og for eksempel terrorbekæmpelse og bekæmpelse af voldelige ekstremismedagsordener og partnerskaber med nationale civilsamfundsaktører, den private sektor og den akademiske verden. Desuden afhænger de nationale handlingsplaner af medlemsstaternes interne tilsagn om at indføre ligestilling mellem kønnene i overensstemmelse med relevante EU-politikker, for eksempel ligestilling mellem kønnene i de nationale sikkerhedsstyrker (politi, hær mv.).
19. EU vil sikre, at beskyttelsen af flygtninge, internt fordrevne, statsløse og asylansøgere opfylder de forskellige kønsrelaterede beskyttelsesbehov for kvinder, mænd, piger og drenge.

²¹ For eksempel finansiering, effektive høringer og deltagelse i overvågningen af gennemførelsen.

Anlæggelse af et holistisk perspektiv

20. Den fælles EU-forståelse bygger på anerkendelse af, at kvinder og mænd spiller mange forskellige roller i deres fællesskaber og inden for freds- og konfliktcyklussen.
21. Ligestilling mellem kønnene, fred, sikkerhed, udvikling og menneskerettigheder hænger tæt sammen. Dette betyder, at EU må fortsætte med at prioritere konfliktforebyggelse som en af flere metoder til at undgå konfliktrelaterede og katastrofale sikkerhedsmæssige, økonomiske, miljømæssige og sociale konsekvenser af voldelige konflikter for kvinder, mænd, piger og drenge. Forebyggelse af vold mod kvinder og piger, herunder, men ikke begrænset til, seksuel og kønsbestemt vold, er vigtig i sig selv, men er også et afgørende element i konfliktforebyggelse, fordi forståelse af de grundlæggende årsager til sådan vold udgør et evidensgrundlag, hvorfra der kan bidrages til både kvinders rettigheder og styrkelse af kvinders indflydelse og status samt konfliktforebyggelse.

22. Der er ikke kun behov for at beskytte kvinder i konfliktsituationer og fremme deres deltagelse i alle aspekter af fred og sikkerhed, herunder fredsopbygning; der er også behov for at sikre, at sådanne aktioner understøttes af bredere udviklingsbetragtninger såsom fremme af kvinders rettigheder, økonomisk sikkerhed og adgang til sundhedsydelser, herunder ret til adgang til reproduktiv sundhed og uddannelse. Dette er særlig vigtigt i lyset af den langsigtede negative indvirkning, som voldelige konflikter har på et lands eller en regions udvikling, og behovet for at planlægge menneskers sikkerhed som den grundlæggende forudsætning for at opnå varig fred og udvikling²². Alle EU-politikrammer²³ for ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders indflydelse og status er forbundet med dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed, og derfor skal dagsordenen være retningsgivende for, hvordan arbejdet med at behandle disse spørgsmål tilrettelægges, udføres og følges op.
23. Ligestilling mellem kønnene er et centralt mål for alle EU's eksterne aktioner, herunder udvikling, forebyggelse og bekæmpelse af voldelig ekstremisme, terrorbekæmpelse og migration. Dette sikrer, at kvinder og piger i konfliktramte og skrøbelige områder kan deltage fuldt ud i deres samfunds politiske, økonomiske, sikkerhedsmæssige og sociale liv. Det er en forudsætning for bæredygtig udvikling og fred.
24. EU vil inddrage, styrke, beskytte og støtte kvinder og piger i konflikterelaterede situationer og gennem langsigtet udviklingssamarbejde med henblik på at opnå ligestilling mellem kønnene. Det anerkender, at ligestilling mellem kønnene er et iboende element i fred, sikkerhed, menneskerettigheder og bæredygtig udvikling, også i lyset af målene for bæredygtig udvikling. EU vil sikre, at første trin i ethvert tiltag bygger på kønsspecifik analyse og tidlig dialog med og inddragelse af alle deltagere og begunstigede.

²² Fælles meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet: Kapacitetsopbygning til støtte for sikkerhed og udvikling – hvordan partnere kan sættes i stand til at forebygge og styre kriser (JOIN(2015) 17 final), 28.4.2015.

²³ Blandt andre: i) EU's kønshandlingsplan for 2016-2020 (kønshandlingsplan II) (jf. fodnote 2), ii) arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene om en strategisk indsats for ligestilling mellem kønnene 2016-2019 (SWD(2015) 278 final) af 3. december 2015, iii) den globale strategi for EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik (jf. fodnote 6), iv) den nye europæiske konsensus om udvikling (jf. fodnote 8) og v) fælles meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet: Handlingsplan vedrørende menneskerettigheder og demokrati – "Menneskerettigheder skal fortsat stå højt på EU's dagsorden" (JOIN(2015) 16 final) af 28. april 2015.

25. EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed fastlægger tiltag på de centrale områder forebyggelse, beskyttelse, nødhjælp og genopbygning inden for to overordnede områder: integration af kønsaspektet og deltagelse. Disse tiltag er indbyrdes forbundne og gensidigt forstærkende. For eksempel vil meningsfuld og ligelig deltagelse af kvinder i beslutningstagning bidrage til at bryde tilstanden af vold over for og forskelsbehandling af kvinder og piger og omvendt.
26. EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed og gennemførelsen heraf er rettighedsbaseret. Den omfatter alle menneskerettighederne og følger desuden en behovsbaseret tilgang til humanitær bistand.

Integration af kønsaspektet

27. Som vedtaget i Beijinghandlingsprogrammet er integration af kønsperspektivet en central strategi til at opnå ligestilling mellem kvinder og mænd. I overensstemmelse med EU's omfattende politikramme og først og fremmest den strategiske indsats for ligestilling mellem kønnene 2016-2019²⁴ og EU's kønshandlingsplan II bør kønsspecifik analyse og et kønsperspektiv systematisk integreres i alle EU's tiltag til at forebygge konflikter og reagere på trusler mod civile før, under og efter konflikter. Kønsspecifik analyse er et grundlag for effektiv konfliktforebyggelse, stabilisering, fredsopbygning, postkonfliktgenopbygning, regeringsførelse og institutionsopbygning. Endvidere kan et styrket engagement i ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders indflydelse og status i EU's aktiviteter øge deres effektivitet og virkning. Undladelse af at foretage en kønsspecifik analyse og at integrere et kønsperspektiv vil indvirke negativt på EU's ledende rolle som fortalere og katalysator for ligestilling mellem kønnene.

²⁴ Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene: Strategic Engagement for Gender Equality 2016-2019 (SWD(2015) 278 final), 3. december 2015.

Derfor vil EU:

- sikre, at alle EU-tiltag, der inddrager tredjelande, bygger på konfliktanalyse og kønsspecifik analyse, og tage hensyn til magtforholdet mellem forskellige befolkningsgrupper, herunder kvinder og mænd, i både formelle og uformelle institutioner i samfundet
- integrere et kønsperspektiv i alle EU-tiltag, dvs. tage hensyn til de forskellige behov, erfaringer og rettigheder for kvinder, mænd, piger og drenge i alle aldre og fra forskellige baggrunde. Dette er for at sikre, at EU-tiltag ikke gør yderligere skade i skrøbelige og konfliktramte forbindelser
- fremme integration af kønsaspektet som en central strategi sammen med kønsbalance, specifikke tiltag og dialog for at opnå ligestilling mellem kønnene. EU vil gøre dette ved at integrere et kønsperspektiv i alle politikrammer, herunder fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, udvikling, handel, migration, retlige anliggender, uddannelse, forebyggelse og bekæmpelse af voldelig ekstremisme, terrorbekæmpelse, finansiering og humanitære politikker
- anerkende og fremme, at integration af kønsaspektet og gennemførelse af dagsordenen kvinder, fred og sikkerhed anerkendes som formelle lederskabs- og forvaltningsansvarsområder med klare ansvarslinjer
- aktivt fremme og støtte opbygning af kvinders og mænds færdigheder og evner til at foretage kønsspecifik analyse og integrere et kønsperspektiv i alle planlægnings-, program- og gennemførelsescykluser
- systematisk integrere et kønsperspektiv på grundlag af kønsspecifik analyse i alle områder og aktiviteter inden for fred og sikkerhed, herunder alle politiske og diplomatiske dialoger, menneskerettighedsdialoger, alle relaterede politikformuleringsprocesser og politiske beslutningsprocesser, forskning, analyse og vurdering, planlægning og gennemførelse samt overvågnings-, evaluerings- og rapporteringsprocesser
- systematisk afspejle perspektiver vedrørende kvinder, fred og sikkerhed i udformningen og gennemførelsen af EU's integrerede tilgang til konflikter og kriser

- systematisk integrere et kønsperspektiv i alle aspekter af konfliktforebyggelse og fredsbevarelse for at styrke kontekstspecifikke, inklusive og deltagerorienterede tilgange til: konfliktanalyse, tidlig varsling, mægling, forebyggende diplomati, krisestyring, stabilisering og humanitær intervention, fredsskabelse, fredsofbygning og udviklingssamarbejde, fremme og beskyttelse af menneskerettighederne samt styrkelse af fællesskabs-, stats- og samfundsmodstandsdygtighed. Dette bør også kræves af gennemførelsespartnere
- systematisk integrere et kønsperspektiv i EU-tiltag, der sigter mod at støtte tredjelandes forsvars- og sikkerhedssektorreformer, reform af retsvæsenet, retsopgørsinitiativer, forvaltningsreformer, demobilisering og reintegration, stabilisering, statsopbygning, civilbeskyttelse, terrorbekæmpelse og forebyggelse af radikalisering, der fører til voldelig ekstremisme og terrorisme, nedrustning, ikkespredning og våbenkontrol, våbenhandel, migration, beskyttelse af flygtninge, internt fordrevne og asylansøgere, menneskehandel samt humanitært arbejde, herunder styrkelse af menneskers sikkerhed
- systematisk integrere et kønsperspektiv i handel i og med lande og regioner i konfliktramte situationer, og/eller hvor der er alvorlige krænkelse af menneskerettigheder og humanitær folkeret. Dette gælder især handel med naturressourcer, herunder konfliktminerale
- sikre, at kvinders og pigers særlige forhold og specifikke prioriteter, evner, behov og sårbarheder prioriteres og håndteres i forbindelse med reaktioner på skrøbelige og konfliktramte situationer og inden for udviklingssamarbejde og humanitær indsats. EU vil gøre dette ved for eksempel at sikre adgang til omfattende sundhedsoplysninger og -ydelser, herunder ydelser vedrørende seksuel og reproduktiv sundhedspleje

- systematisk integrere et kønsperspektiv som et centralt element i planlægning og gennemførelse af missioner og operationer inden for den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik og af humanitær indsats, herunder i (humanitær) civil-militær koordination
- sikre, at alle missioner og operationer inden for den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik, som er deployeret under skrøbelige og konfliktfulde forhold og i humanitære nødsituationer og civilbeskyttelsesinterventioner, har tilstrækkelig kapacitet og tilstrækkelige ressourcer til at integrere et kønsperspektiv gennem ansvarliggørelsesprocesser og inklusion og passende ressourcer til ekspertise i kønsspørgsmål i form af rådgivere i kønsspørgsmål og kontaktpunkter for kønsspørgsmål, og sikre, at alt EU-deployeret militært og civilt personale er tilstrækkeligt uddannet i ligestilling mellem kønnene samt kvinder, fred og sikkerhed lige fra tiltrædelsen, især om, hvordan et kønsperspektiv integreres i dets ansvarsområder og opgaver
- fremme en interaktiv dialog og gensidig læringsproces om integration af kønsaspektet blandt politiske beslutningstagere, fagfolk og akademikere
- systematisk integrere et kønsperspektiv i forskning i fred og sikkerhed. Dette omfatter systematisk indsamling og analyse af kønsopdelte data
- systematisk integrere et kønsperspektiv i alle EU-finansierede konfliktforebyggelses- og fredsopbygningsinterventioner samt i krav til gennemførelsespartnere og sikre, at potentielt forskellige situationer for og erfaringer og behov hos kvinder, mænd, piger og drenge fra forskellige baggrunde tages i betragtning i hele projektforløbet.

Deltagelse

28. Lige og meningsfuld deltagelse af kvinder, piger, mænd og drenge fra en række forskellige baggrunde (f.eks. økonomiske, sociale, etniske, religiøse og geografiske) i politik, økonomi og samfund er både et mål i sig selv og en forudsætning for fred, sikkerhed og bæredygtig udvikling. Ligestilling mellem kønnene er derfor et integreret og ikke perifert mål for EU's indsats.
29. Når EU-tiltag vedrører samfund, bør de inddrage kvinder fra forskellige baggrunde i en hel række politiske, økonomiske, sikkerhedsmæssige og sociale spørgsmål. Kvinder forventes ofte at tale med én stemme, som om de var en homogen gruppe og ikke et udtryk for den brede vifte af erfaringer, ekspertiseområder og holdninger, som man ville forvente af en forskelligartet gruppe mennesker med forskellige interesser, ambitioner, idealer, værdier, motiveringer og behov. Mens (nogle) kvinder høres, udelukkes for mange (stadig) fra betydningsfulde og ligelige beslutningsprocesser på lokalt, regionalt, nationalt og internationalt plan. I de begrænsede tilfælde, hvor der er blevet lyttet til og taget hensyn til kvinders udtalelser, har dette for ofte været begrænset til såkaldte "kvindespørgsmål", som ofte omhandler følgerne af seksuel og kønsbestemt vold. Det har også ofte været begrænset til bestemte grupper af elitekvinder fra byer med begrænset opbakning.
30. Ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders indflydelse og status, som understøttes af øget deltagelse af kvinder i EU's konflikt- og kriseforebyggelsesstrukturer og i de forskellige EU-institutioner, er en prioritet. EU's interne kønsbalance bør tackles sideløbende med indførelse af specifikke foranstaltninger til ligestilling mellem kønnene og integration af kønsperspektivet i alle EU-tiltag i udlandet og i alle kontakter med civilsamfundet, navnlig i konflikt- og kriseramte områder.

Derfor vil EU:

- støtte kvinders lederskab og deltagelse i alle faser af fredsprocesser gennem både diplomati og finansiell støtte. EU vil stræbe efter at inkludere og muliggøre deltagelse af flere kvinder som mæglere, chefforhandlere og politiske repræsentanter, herunder i sine egne strukturer. EU anerkender, at kvinders fredsbeftæbelser på lokalt og nationalt plan er af afgørende betydning for konfliktløsning, fredsopbygning og genopbygning efter konflikter, og vil støtte disse initiativer, herunder på græsrodsniveau
- fremme kønsligestilling og -diversitet ved at ansætte, fastholde og udnævne flere kvinder på alle niveauer og støtte deres karriereudvikling. Dette skal sigte mod at opnå kønsbalance, herunder på øverste ledelsesniveau og niveauer i beslutningsprocessen, i nationale, regionale og internationale institutioner, der er aktive på freds- og sikkerhedsområdet
- fremme en meningsfuld og lige deltagelse af kvindeligt sikkerhedspersonale (militær/politi) i sikkerhedsoperationer og militære operationer, herunder FSFP-missioner og -operationer, uden at styrke kønsstereotyperne omkring forventninger til kvinder og mænd
- identificere og fjerne hindringer for kvinders og mænds lige deltagelse i EU-delegationer og FSFP-missioner og -operationer, f.eks. ved at fremme tjenestesteder, hvor familie kan medfølge, og fleksible arbejdstider, hvor det er relevant
- muliggøre og fremme en meningsfuld og ligelig deltagelse af kvinder fra forskellige baggrunde ved at oprette deltagerorienterede mekanismer i hele projekt- og programcyklussen. Disse mekanismer skal præge udformningen, gennemførelsen, overvågningen og evalueringen af beskyttelsespolitikker og -tiltag samt af den konfliktrelevante udviklingssamarbejdsindsats

- fremme og støtte kvinders ret til at deltage i offentlige anliggender og deres ret til frit at deltage i fredelige forsamlinger og til ytrings- og foreningsfrihed
- fremme deltagelse i og partnerskaber og netværksdannelse med civilsamfundet, navnlig kvindeorganisationer, herunder græsrodsorganisationer og -bevægelser, menneskerettighedsforkæmpere, fredsaktivister, oprindelige folk og økonomiske aktører, gennem passende høringsmekanismer. Dette er for at sikre deres deltagelse og trække på deres viden, kapacitet og komparative fordele
- overvåge og modvirke tendenserne til et stadigt mindre råderum for civilsamfundet, herunder kvindeorganisationer, aktivister og menneskerettighedsforkæmpere²⁵, tage specifikke skridt til at beskytte dem, idet det undgås at forårsage skade i processen, i anerkendelse af at de kan blive udsat for kønsspecifikke former for intimidering fra statslige og sociale aktører, såvel personligt som via sociale medier, fremme inddragelsen af ungdomsledere og religiøse, traditionelle og kulturelle ledere, herunder mænd og drenge, i alle aspekter af gennemførelsen af EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed
- fremme initiativer til fjernelse af strukturelle hindringer for kvinders meningsfulde og ligelige deltagelse i forebyggelse og løsning af konflikter og i det offentlige liv efter konflikter. Disse initiativer bør omfatte faktorer vedrørende (trusler om) vold og intimidering, utilstrækkelig og kønsdiskriminerende sikkerhed, retsstatsprincippet, adgang til domstolsprøvelse og socioøkonomiske faktorer, herunder den ulige kønsfordeling af plejeroller og -ansvar og manglende adgang til uddannelse
- fremme en afbalanceret repræsentation af kvinder og mænd fra forskellige baggrunde, herunder på øverste ledelsesniveau og niveauer i beslutningsprocessen, i nationale diplomatiske tjenester, det repræsentative demokratis organer, forsvarsministerier, væbnede styrker, retsstatsinstitutioner og andre institutioner i sikkerhedssektoren samt i EU's institutioner.

²⁵ At sikre beskyttelse - Den Europæiske Unions retningslinjer vedrørende menneskerettighedsforkæmpere (dok. 16332/2/08).

Forebyggelse

31. Uligheder og udelukkelse fra adgang til magt, muligheder, tjenester og sikkerhed skaber grobund for, at gruppekonflikter kan udmønte sig i vold, særlig i områder, hvor statens kapacitet eller legitimitet er svag, eller i forbindelse med menneskerettighedskrænkelser. Kønssorienteret tidlig varsling og konfliktanalyse, der lægger større vægt på de kønsrelaterede underliggende årsager til vold, gør konfliktforebyggelse mere effektiv. Inklusion er nøglen til konfliktforebyggelse i institutioner og udviklingspolitikker og til at skabe menneskelig sikkerhed og retfærdighed. I forbindelse med forebyggende tiltag bør der anlægges rettighedsbaserede tilgange (omfattende alle menneskerettighederne), der er centreret om mennesker og omfatter hele samfundet, og som inddrager borgerne.
32. Eftersom et stadigt mindre råderum for civilsamfundet kan have en uforholdsmæssigt negativ indvirkning på kvinder og piger, bør denne tendens modvirkes for at undgå begrænsning af kvinders rettigheder.

33. Mæglingsarbejde, der udelukkende involverer væbnede grupper og ikke fremmer respekt for menneskerettighederne, kan sende et signal om, at vold bliver belønnet. Dette skaber ikke kun vrede i andre dele af samfundet, men kan opfordre andre til at anvende våben for at sikre sig en plads ved forhandlingsbordet. Civilsamfundsaktører kan spille en afgørende rolle med hensyn til at øge legitimiteten af en fredsproces, og de kan være vigtige allierede. Kvindelige ledere og kvindegrupper er ofte effektive, når det gælder fredsskabelse på lokalt plan, og bør derfor være tæt knyttet til mæglingsprocessen på højt plan. Desuden kan det være en udfordring for kvinder at få adgang til lederskab inden for civilsamfundet. EU bør derfor støtte inklusive civilsamfunds- og kvindeorganisationers meningsfulde deltagelse i fredsprocesser.
34. Klimaændringer, tab af biodiversitet, jordforringelse, ørkendannelse og tørke er drivkræfter for konflikter, som i særlig grad kan påvirke kvinder, da de alt for ofte er uforholdsmæssigt mere sårbare over for konsekvenserne af klimaændringer. Kvinder kan som dem, der i høj grad sørger for det daglige underhold, som landbrugere og undervisere, bruge deres stemme og indflydelse til at fremskynde varige omstillingsløsninger med henblik på bæredygtig udvikling og præge retfærdige politikker og ressourcefordeling. Styrkelse af kvinders rolle som drivkraft for økonomisk vækst forstærker samfundets modstandsdygtighed.

Derfor vil EU:

- systematisk og på lang sigt i faser præget af skrøbelighed, konflikt, nødhjælp og genopbygning fremme ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders indflydelse og status. Endvidere vil EU bevare sit fokus på kønsrelaterede underliggende årsager under hele gennemførelsen af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed og fortsat koncentrere sig om forebyggelse parallelt med reaktion
- støtte bestræbelserne på at tackle de underliggende årsager til vold såsom eksklusion, forskelsbehandling, strukturelle uligheder og seksuel og kønsbaseret vold, herunder vold mod kvinder og piger
- støtte inklusive initiativer fra civilsamfundet på lokalt, nationalt, regionalt og internationalt plan for at opbygge varig fred og fjerne kønsbaserede uligheder og ligeledes støtte initiativer, der har til formål at anfægte og omdanne samfundsmæssige kønsbestemte normer og stereotyper

- sikre, at kønsspecifik analyse systematisk indarbejdes i EU's system for tidlig varsling af konflikter og i andre nuværende og fremtidige koncepter med og tilgange til tidlig varsling og konfliktanalyse samt indikatorer i tilknytning hertil
- støtte og fremme forebyggelse af og offerorienterede reaktioner på seksuel og kønsbaseret vold samt seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug, der kan finde sted i forbindelse med kriser eller opstå som følge af eller inden for sikkerheds-, militær- eller udviklingsoperationer eller humanitære operationer, støtte og fremme risikobegrænsning på dette område
- sikre, at der findes inklusive mekanismer, der gør det muligt at opnå større sammenhæng, effektivitet og synergier i) mellem de forskellige interessenter, herunder stater, internationale og regionale organisationer og civilsamfundsorganisationer, og ii) i de forskellige værktøjer og instrumenter, der anvendes i forbindelse med forebyggelse, navnlig diplomati, herunder både bilateral og multilateral mægling, tidlig varsling, fredsopbygning, genopbygning efter konflikter, sikkerhed og udvikling
- støtte lokalt iværksatte og lokalt ejede kønsorienterede forebyggende aktiviteter, der udføres af lokale eller nationale aktører, fremme inklusive og gennemsigtige processer
- sætte samfund i stand til at være modstandsdygtige over for voldelige konflikter. Kvinders meningsfulde og ligelige deltagelse er både afgørende for effektive forebyggende politikker og gennemførelsen heraf og for at opretholde fred på alle niveauer. Gennemsigtighed og adgang til oplysninger bør sikres i videst muligt omfang
- fremme kønsspecifik analyse og systematisk integration af kønsperspektiver i alle mæglingsaktiviteter og konfliktforebyggende aktiviteter.

Beskyttelse

35. De erfaringer, som kvinder, mænd, piger og drenge med forskellig baggrund gør sig, og deres handlinger i forbindelse væbnede konflikter, forebyggelse, beskyttelse, fredsbevarelse, fredsopbygning og genopbygning er sommetider de samme og sommetider forskellige. Dette skal analyseres, vurderes og håndteres for at sikre passende og tilstrækkelig reaktion fra EU-aktører. Kvinder, mænd, piger og drenge er alle i fare for menneskehandel. Selv om kvinder og piger løber en større risiko for seksuel vold, for at blive husslaver og sexslaver for kombattanter og for at blive tvunget til ægteskab, kan mænd og drenge også blive ofre for sådan vold. Desuden kan mænd og drenge være udsat for yderligere risici for tvangsrekruttering og målrettede drab.
36. Kvinder er ikke kun ofre for krig og voldshandlinger. De spiller også forskellige roller som f.eks. kombattanter, medlemmer af fredsopbyggende styrker, politikere, økonomiske aktører og aktivister. Mænds og kvinders deltagelse på lige fod er både et centralt mål og et middel til at forebygge og løse konflikter og fremme en inkluderende og holdbar fredskultur. Kvinder, mænd, piger og drenge er ofte blevet mål, sommetider i massivt omfang, for seksuel og kønsbaseret vold og brugt som et middel til at nå politiske, økonomiske eller militære mål. Der er flere måder, hvorpå vold mod kvinder og piger udvikler sig og forværres under og efter konflikter, hvilket øger deres risiko for at blive offer for fysisk, psykisk, seksuel og strukturel vold i deres eget hjem og i det offentlige rum. På trods af forbud i den humanitære folkeret, den internationale menneskerettighedslovgivning og den internationale strafferet fortsætter seksuelle og kønsbaserede voldsforbrydelser i det store hele ukontrolleret i forbindelse med konflikter mellem eller inden for stater, og straffrihed for disse forbrydelser skal bekæmpes.

37. Selv om mænd og drenge også kan være ofre, berører seksuel og kønsbaseret vold i uforholdsmæssig grad kvinder i alle aldre i alle faser af freds- og konfliktforløbet (men dette forværres ofte under voldelige konflikter). Kvinder er i fare for at blive udsat for vold i både det offentlige og det private rum. Lukning af civile rum og navnlig det forhold, at munden lukkes på kvinder i almindelighed og på kvinder og mænd, som ikke retter sig efter samfundets sociale normer, kan være en indikator for seksuel og kønsbaseret vold. Hadefulde udtalelser, trusler, bagvaskelseskampagner og vold mod samt undertrykkelse af menneskerettighedsforkæmpere kan manifestere sig på forskellige måder i forbindelse med bl.a. køn, kønsidentitet, seksuel orientering, socioøkonomisk status, uddannelse, alder, etnisk oprindelse, klasse, religion eller overbevisning.
38. Internettets rækkevidde, den hurtige udbredelse af kommunikationsteknologier og den omfattende spredning af sociale medier har medført nye muligheder for kvinder for at blive hørt og øge bevidstheden om en række spørgsmål. Mens teknologi kan være i stand til at skabe forbindelser og øget indflydelse, kan den imidlertid også forstærke og normalisere kønsroller og kulturelle skikke og bane nye veje for vold og misbrug. Verden på internettet er ikke kun et spejlbillede, men en "spejlsal" af verden uden for nettet, der afspejler og forstærker det positive og det negative. For kvinder og piger afspejler dette spejlbillede ofte en kultur baseret på kvindehad, marginalisering og vold.

Derfor vil EU:

- fortsat fremme fuld overholdelse af international ret, der finder anvendelse på beskyttelse af kvinder og piger i konfliktsituationer og deres rettigheder, særlig som civile
- fortsat gennemføre følgende: i) EU's retningslinjer vedrørende vold mod kvinder og bekæmpelse af alle former for diskrimination mod dem ii) EU's retningslinjer om fremme af overholdelsen af den humanitære folkeret²⁶ iii) At sikre beskyttelse - Den Europæiske Unions retningslinjer vedrørende menneskerettighedsforkæmpere²⁷ og iv) EU's retningslinjer vedrørende menneskerettighederne hvad angår ytringsfrihed online og offline²⁸
- fremme en systemdækkende tilgang til at forebygge, rapportere og straffe seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug²⁹ samt seksuel chikane³⁰
- fremme beskyttelse af kvinders, pigers, mænds og drenge's fysiske og mentale sundhed og værdighed, navnlig i skrøbelige og konfliktfyldte situationer, humanitære nødsituationer og postkonfliktsituationer, herunder ved at indføre mekanismer til gennemførelse og overvågning af beskyttelsesforpligtelser
- vedtage, gennemføre og fremme interne og eksterne nultolerancepolitikker med hensyn til forskelsbehandling, seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug, menneskehandel, seksuelle overgreb og seksuel chikane. Sikre, at vedtagelse af politikker i tilknytning hertil anses for et formelt lederskabsansvar³¹

²⁶ EU's retningslinjer for fremme af overholdelsen af den humanitære folkeret - Teknisk ajourføring (dok. 16841/09).

²⁷ At sikre beskyttelse - Den Europæiske Unions retningslinjer vedrørende menneskerettighedsforkæmpere (dok. 16332/2/08).

²⁸ EU's retningslinjer vedrørende menneskerettighederne hvad angår ytringsfrihed online og offline (dok. 9647/14).

²⁹ I overensstemmelse med FN's standarder (ST/SGB/2003/13). Ved seksuel udnyttelse forstås enhver faktisk eller tilsigtet udnyttelse af en sårbar position, forskel i magtforhold eller tillid til seksuelle formål, herunder, men ikke begrænset til, opnåelse af økonomisk, social eller politisk fortjeneste fra den seksuelle udnyttelse af en anden, mens der ved seksuelt misbrug forstås den faktiske fysiske krænkelse af seksuel karakter eller trussel herom, enten ved anvendelse af magt eller på ulige betingelser eller under tvang.

³⁰ Europa-Kommissionens politik for beskyttelse af personers værdighed og bekæmpelsen af psykisk chikane og seksuel chikane, C(2006) 1624/3, der også gælder for EU-Udenrigstjenesten.

³¹ ST 6877/18 INIT, Opgraderede generelle adfærdsstandarder for FSFP-missioner og -operationer.

- støtte kvinder, mænd, piger og drenge, som har overlevet seksuel og kønsbaseret vold, og deres familier, med hensyn til adgang til domstolsprøvelse og behørig genoprejsning, herunder sundhedsoplysninger og -tjenester og psykosocial støtte for at forhindre, at de (på ny) stigmatiseres og viktimiseres, og fremme deres sikkerhed og reintegration
- fremme bestræbelser, der har til formål at sætte en stopper for straffriheden for seksuelle og kønsbaserede voldsforbrydelser, herunder konfliktrelateret seksuel vold. Dette omfatter, men er ikke begrænset til, støtte til kønssensitive retsopgørsprocesser og kapacitetsopbygning blandt fagfolk inden for retshåndhævelse og retsvæsenet til at behandle sager på en kønssensitiv måde som fastsat i EU's ramme for retsopgør³²
- gennemføre det uofficielle dokument om afslutning af seksuel vold i konflikter – vejledning til praktiske aktioner på EU-plan³³
- lægge særlig vægt på menneskerettighederne for børn, unge og ældre, personer, der lever i fattigdom, personer med synlige og ikkesynlige handicap, personer, der tilhører mindretal, og oprindelige folk, flygtninge, internt fordrevne og asylansøgere i sårbare situationer/sammenhænge

³² Europa-Kommissionen, fælles arbejdsdokument fra tjenestegrenene: The EU's framework on support to transitional justice (SWD(2015) 158 final), 29.7.2015.

³³ "Non Paper on ending sexual violence in conflict — A Guide to practical actions at EU level" (MD 155/14), 25.11.2014.

- håndhæve en forebyggelsesorienteret nultolerancepolitik med hensyn til alle former for seksuel og kønsbaseret vold begået af EU-personale eller personale udsendt til FSFP-missioner og -operationer samt øverstbefalende/ledere, kontrahenter og partnere. Når EU udsender personale, herunder til FSFP-missioner og -operationer og humanitære interventioner, vil det sikre, at der er ydet klar vejledning med henblik herpå, og at der findes passende strukturer til at håndhæve denne politik, herunder gennem en solid rapporteringsmekanisme og en klagemekanisme for ofre samt ved at sikre, at gerningsmændene drages til ansvar og straffes
- sikre, at børn, der fødes som følge af voldtægt, anses for berettigede til statsborgerskab og støtte, bekæmpe den stigmatisering, der forbindes med denne type seksuel vold, og som kan ramme kvinder, der er blevet voldtaget, og deres børn, selv længe efter forbrydelsen, forsætte med at støtte de forældre, der opfostrer disse børn.
- gennemføre forbedrede beskyttelsesforanstaltninger for kvinder og piger, når analyser og vurdering viser, at der er behov herfor, f.eks. for politiske kandidater, menneskerettighedsforkæmpere og aktivister fra civilsamfundsorganisationer

- håndtere konfliktrelateret seksuel vold som led i et kontinuum af kønsbaseret vold, der er tæt forbundet med vedvarende uligheder og bredere angreb på ligestilling mellem kønnene og kvinders menneskerettigheder, herunder, men ikke begrænset til, digital vold og cybervold
- fremme humanitære standarder og retningslinjer om kønsspørgsmål og kønsbaseret vold, herunder f.eks. retningslinjerne om kønsbaseret vold fra De Humanitære FN-organisationers Fælles Stående Komité (IASC)³⁴ og IASC's håndbog om kønsspørgsmål³⁵, samt arbejdet i forbindelse med opfordringen til handling med hensyn til beskyttelse mod kønsbaseret vold i nødsituationer³⁶
- fremme gennemførelsen af våbenhandelstraktaten med særlig fokus på artikel 7, stk. 4³⁷, som forpligter stater til at overveje risikoen for, at våben eller andre genstande kan blive anvendt til at begå eller fremme alvorlige kønsbaserede voldshandlinger.

³⁴ Inter-Agency Standing Committee (IASC): Guidelines for Integrating Gender-Based Violence Interventions in Humanitarian Action. 2015. (https://gbvguidelines.org/wp/wp-content/uploads/2015/09/2015-IASC-Gender-based-Violence-Guidelines_lo-res.pdf).

³⁵ Inter-Agency Standing Committee (IASC): The Gender Handbook for Humanitarian Action. 2017. https://ec.europa.eu/jrc/communities/sites/jrccties/files/2018-iasc_gender_handbook_for_humanitarian_action_eng_0.pdf.

³⁶ Opfordring til handling med hensyn til beskyttelse mod kønsbaseret vold i nødsituationer (opfordring til handling) er et globalt multistakeholderinitiativ, der har til formål grundlæggende at ændre den måde, som kønsbaseret vold håndteres på i humanitære nødsituationer. EU har (gennem Kommissionens Generaldirektorat for Civilbeskyttelse og Humanitære Bistandsforanstaltninger på Europæisk Plan, DG ECHO) været aktiv partner i opfordring til handling-initiativet, siden det blev iværksat i 2013. EU har også påtaget sig det ansvar at være global leder af initiativet i 2017-2018.

³⁷ "Den eksporterende deltagerstat skal ved denne vurdering overveje risikoen for, at de konventionelle våben, der er nævnt i artikel 2, stk. 1, eller de genstande, der er nævnt i artikel 3 og artikel 4, kan blive anvendt til at begå eller fremme alvorlige kønsbaserede voldshandlinger eller alvorlige voldshandlinger mod kvinder og børn."

Hjælp og genopbygning

39. Søjlen for hjælp og genopbygning i dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed fokuserer på at sikre, at hjælp, genopbygning og genopretning er inklusiv og tager hensyn til kvinders og pigers særlige behov. Der lægges særlig vægt på de mest sårbare grupper, der deltager i processer i tilknytning til fredsopbygning såsom repatriering, genbosætning, rehabilitering, reintegration og genopbygning efter konflikter. Dette omfatter fordrevne kvinder og piger, personer, som har overlevet kønsbaseret vold, ældre, personer med handicap, mindretal og oprindelige folk.
40. Under søjlen for hjælp og genopbygning opfordres der også til en større indsats for at støtte kvinders aktive deltagelse og aktiviteter i hjælpe- og genopbygningsbestræbelser, herunder at give kvinder lige adgang til indkomstmuligheder og domstolsprøvelse. Kvinder og kvindeorganisationer, der leverer humanitær bistand, er ofte første responsled i krisesituationer. Imidlertid udelukkes kvinders lederskab og prioriteter ofte fra humanitær og udviklingsrelateret beslutningstagning, programmering, planlægning og budgettering.
41. Hjælp, genopbygning og genopretning kan udgøre en enestående mulighed for at omdanne diskriminerende sociale strukturer og fremme kvinders menneskerettigheder, deltagelse og meningsfulde engagement.

Derfor vil EU:

- fremme kvinders deltagelse og lederskab inden for humanitære indsats- og udviklingsprogrammer i såvel formelle som uformelle fora for beslutningstagning og fastlæggelse af prioriteter
- fremme initiativer, der styrker forbindelserne på tværs af området vedrørende kvinder, fred og sikkerhed, hjælp, rehabilitering, genbosætning, genopbygning og politikker for bæredygtig udvikling, herunder støtte til integration af kønsaspektet i humanitær bistand og udviklingsbistand. Dette omfatter kvinders og pigers lige og sikre adgang til udviklingsbistand og indbefatter omfattende information om seksuel og reproduktiv sundhed og sundhedsydelser

- sikre, at enhver person, der har været udsat for seksuel eller kønsbaseret vold, har ret og adgang til omfattende information om sundhedspleje og -ydelser, domstolsprøvelse og erstatning, samt sikre, at ofre ikke bliver ofre på ny, afvist eller udstødt
- sikre, at alle organisationer, der modtager EU-bistand og -støtte overholder EU's politikker for ligestilling mellem kønnene, herunder en rettighedsbaseret tilgang og minimumsstandards og retningslinjer om kønsbaseret vold
- støtte psykosociale initiativer for alle overlevende efter voldelige konflikter uanset deres rolle: kvinder, piger, mænd, drenge og ældre
- støtte hjælp, genopretning og rehabilitering af kvinder og piger, der er berørt af konflikter, også inden for EU. Dette omfatter sikring af, at asylretten, -politikker og -procedurer respekterer og garanterer, at alle kvinder og piger og alle personer, der har overlevet kønsbaseret vold, drager fordel af lige rettigheder og standarder under sagsforløbet
- fortsætte med at fremme retssystemerne i tredjelande, hvor EU gennemfører støttetiltag, i overensstemmelse med de bedste standarder. Dette skal styrke de nationale straffemyndigheder i overensstemmelse med princippet om komplementaritet med Den Internationale Straffedomstol, f.eks. kønssensitive retsopgørmekanismer og -processer
- gennem tilstrækkelig ressourcetildeling sikre, at kvinder er i centrum for det humanitære indsats-, hjælpe- og genopbygningsarbejde og for udviklingsbistand og -programmering. De skal inddrages i udformningen, planlægningen og gennemførelsen af hjælpe-, genopbygnings- og genopretningsaktiviteter og høres om behov ved begyndelsen af den enkelte nødsituation

- sikre, at politikudvikling og -gennemførelse bygger på erfaringer på græsrodsniveau med at lette væsentlige ændringer og på fremskridt, der er gjort i hjælpe- og genopbygningsfasen, sikre, at inklusive civilsamfunds- og kvindeorganisationer deltager på meningsfuld og lige vis i alle faser af forløbet, herunder i donorkonferencer³⁸, hvilket bidrager til at opbygge partnerskaber
- sikre, at kriseberedskabet og genopretningsplanlægningen og -indsatsen efter katastrofer og konflikter, herunder uddannelse af embedsmænd og civilsamfundsorganisationer, bygger på en kønsinkluderende og deltagerorienteret tilgang, idet der tages behørigt hensyn til kønsspecifikke konsekvensanalyser (Gender Index of Risk³⁹).

Normative rammer vedrørende ligestilling mellem mænd og kvinder

42. Ligestilling mellem kvinder og mænd er en grundlæggende menneskerettighed, en af EU's fælles værdier forankret i EU's politiske rammer og en nødvendig forudsætning for at nå målene vedrørende fattigdomsudryddelse, øget vækst, beskæftigelse og social samhørighed samt fremme af fred og sikkerhed. Ligestilling er også omfattet af internationale forpligtelser og tilsagn såsom konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder, Beijinghandlingsprogrammet, 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling og den europæiske konsensus om udvikling. Målene for EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik udgør de principper, der fungerer som rettesnor for arbejdet på dette område.

³⁸ I genopbygningsfasen er der mulighed for at fremme øget ligestilling mellem kønnene ved hjælp af en rettighedsbaseret tilgang, f.eks. i relation til økonomisk udvikling, adgang til jordbesiddelse og naturressourcer.

³⁹ Tjenesten for Udenrigspolitiske Instrumenter – Instrument, der bidrager til stabilitet og fred. Manual of indicators for the instrument contributing to stability and peace — IcSP. https://ec.europa.eu/fpi/key-documents_en.

Derfor vil EU:

- fortsætte med at overvåge opfølgningen af Beijinghandlingsprogrammet og navnlig det kritiske område vedrørende kvinder og væbnet konflikt
- fortsætte med at fremme ratificering og gennemførelse af FN's vigtigste menneskerettighedsinstrumenter og de valgfrie protokoller hertil, i den forbindelse navnlig konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder (CEDAW) og den valgfrie protokol hertil, og styrke forbindelsen mellem CEDAW og dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed gennem generel henstilling (GR) 30 og 35
- fortsætte med kraftigt at støtte Den Internationale Straffedomstol (ICC), særlig på området konfliktrelateret seksuel og kønsbaseret vold, for at fremme ansvarlighed og bekæmpe straffrihed. ICC er verdens første og eneste permanente internationale straffedomstol for efterforskning og retsforfølgning af de alvorligste forbrydelser
- fortsætte med at støtte arbejdet i den internationale residualmekanisme for krigsforbryderdomstole og andre internationale domstole
- fortsætte med at gennemføre sin politik, der er fastsat i "EU's retningslinjer for fremme af overholdelsen af den humanitære folkeret", med særlig vægt på overholdelse af forbuddet mod voldtægt og andre former for seksuel vold
- fortsætte med at gennemføre dagsordenen for "unge, fred og sikkerhed" som fastsat i UNSCR 2250 og 2419. Denne omfatter håndtering af de (vedvarende) uligheder, der medfører en særlig risiko for unge kvinder og mænd, og specifikt fokus på at øge inklusiv repræsentation af unge kvinder i konfliktforebyggelse og -løsning.

Styrkelse af lokalt, nationalt og regionalt ejerskab

43. En inklusiv fredsproces har større chance for at identificere og tackle de grundlæggende årsager til konflikter og sikre, at behovene i de berørte dele af befolkningen imødekommes. Derfor er det af afgørende betydning at styrke det lokale, nationale og regionale ejerskab og samtidig sikre høring af og samarbejde med lokale interessenter, herunder civilsamfundet. Inklusivitet øger også en fredsaftales legitimitet og det nationale ejerskab over den samt dens gennemførelse. Desuden mindsker det sandsynligheden for, at udelukkede aktører underminerer processen. En inklusiv proces betyder ikke, at alle interessenter deltager direkte i de formelle forhandlinger, men kan lette samspillet mellem konfliktens parter og andre interessenter og skabe mekanismer til at medtage alle perspektiver i processen. Der kan være behov for specifikke mekanismer for at sikre, at kvindelige fredsopbyggere og kvindeorganisationer inddrages i processen på en meningsfuld vis.

Derfor vil EU:

- støtte kapacitetsopbygning hos og udveksling af oplysninger mellem partnere og tredjelande, herunder nationale mekanismer og institutioner vedrørende kønsspørgsmål
- høre kvindeorganisationer, kvindelige fredsopbyggere og menneskerettighedsforsvarere og støtte deres inddragelse i og, hvor det er relevant, lederskab af formelle og uformelle fredsprocesser
- sikre, at EU på meningsfuld og lige vis indgår i dialog med inklusive civilsamfundsorganisationer, dvs. civilsamfundsorganisationer, hvor kvinder spiller ledende roller og bidrager til strategien, hvor forskellige kvinders stemmer bliver hørt, og hvor de er repræsenteret i forbindelse med de forskellige udfordringer, som samfundet står over for
- sikre støtte til internationale og regionale ikkestatslige organisationer, der fremmer lokalt ejerskab og lokal inklusion og bidrager til at opbygge national kapacitet.

Styrkelse af samarbejdet og dialogen med andre aktører

44. Samarbejde med internationale aktører er afgørende for en effektiv gennemførelse af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed og for at undgå overlappende bestræbelser og konkurrence om ressourcer. Samarbejde er også nødvendigt for at udveksle analyser, indhøstede erfaringer og ressourcer samt for at sikre sammenhæng mellem resultaterne af programmer og politikudvikling på globalt, regionalt og nationalt plan. Det er vigtigt, at dialogen mellem forskellige aktører finder sted på alle planer (lokalt, nationalt, regionalt og internationalt) samt indbyrdes mellem dem, og at den inddrager civilsamfundet. Det er ligeledes vigtigt, at internationale organisationer ikke konkurrerer med lokale civilsamfundsorganisationer, når sidstnævnte kan yde lignende bidrag til politikker eller programmer (f.eks. udarbejdelse af undersøgelser).

Derfor vil EU:

- fremme inklusive partnerskaber og forbedret udveksling af indhøstede erfaringer og bedste praksis blandt alle interessenter vedrørende alle aspekter af gennemførelsen af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed. Dette omfatter indkredsning af fælles interesser, navnlig under hensyntagen til de udfordringer og muligheder, der er opstået
- forsætte samarbejdet med relevante internationale og regionale organisationer, navnlig FN, men også andre såsom Den Nordatlantiske Traktats Organisation (NATO), Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE), Sammenslutningen af Sydøstasiatiske Nationer (ASEAN), Organisationen af Amerikanske Stater (OAS), G20, G7, Den Afrikanske Union (AU), Den Internationale Røde Kors Komité og Middelhavsunionen (UfM); også fortsætte samarbejdet med andre regionale organisationer, der er rede til at fremme arbejdet for ligestilling mellem kønnene, fred og sikkerhed, idet der bygges på eksisterende initiativer og erfaringer, med det formål at skabe synergier i situationer, hvor EU og FN eller andre internationale organisationer spiller en væsentlig rolle

- fremme og støtte initiativet om nationale kontaktpunkter vedrørende kvinder, fred og sikkerhed, der fungerer som et tværregionalt forum og giver mulighed for at udveksle erfaringer og bedste praksis for at fremme gennemførelsen af Sikkerhedsrådets resolutioner om kvinder, fred og sikkerhed og for at forbedre koordineringen af finansierings- og støtteprogrammer
- fremme og støtte initiativet om regional fremskyndelse af UNSCR 1325 (RAR1325), der primært er rettet mod udvekslinger på teknisk plan blandt rådgivere i kønsspørgsmål og andre fagfolk i multilaterale og regionale organisationer. Det har til formål at skabe et forum, der forbedrer gennemførelse af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed, og fremme synergier mellem deltagere fra EU, FN, NATO, AU og OSCE
- fremme og opfordre til inklusive metoder, der tager sigte på at forbedre sammenhæng, koordinering og effektivitet
- fremme dialog mellem civilsamfundsorganisationer og EU koordineret af EU-Udenrigstjenesten og i tredjelande koordineret af EU's delegationer.

Støtteforanstaltninger

Politisk støtte til effektiv gennemførelse af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed

45. For effektivt at gennemføre dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed skal der anlægges en holistisk tilgang. Det er yderst vigtigt, at ekskluderende og silobaserede tilgange omdannes til inklusive og omfattende inddragelses- og arbejdsmetoder. Forståelsen og sommetider accepten heraf er stadig begrænset. Derfor skal gennemførelsen af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed understøttes af det stærkest mulige politiske lederskab og engagement.

Derfor vil EU:

- fremme gennemførelsen af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed i alle sammenhænge, herunder multilaterale fora og bilateralt samarbejde, gennem politiske dialoger og menneskerettighedsdialoger, partnerskaber, erklæringer, multilaterale udvekslinger, kommunikation og fælles erklæringer med partnerlande
- sikre en fortsat effektiv gennemførelse af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed i EU ved at gennemføre og overvåge EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed, den strategiske indsats for ligestilling mellem kønnene og EU's kønshandlingsplan II
- fremme og støtte gennemførelsen af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed gennem mandatet for EU-Udenrigstjenestens ledende rådgiver for kønsspørgsmål og FN's Sikkerhedsråds resolution 1325
- indarbejde en sammenhængende tilgang til kønsspørgsmål i EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik og fremme den
- fremme forståelsen af og kreativ tænkning med hensyn til dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed, herunder i det bredere offentlige rum
- sikre, at dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed er et centralt tema i det politiske og diplomatiske engagement i forbindelse med nye udfordringer og krise-, konflikt- og postkonfliktsituationer samt skrøbelige situationer under hensyntagen til, at forebyggende diplomati bør prioriteres i alle sådanne situationer
- fremme et styrket og inklusivt samarbejde om gennemførelse af spørgsmål om kvinder, fred og sikkerhed med alle interessenter, herunder nationale regeringer, lovgivende organer, nationale menneskerettighedsinstitutioner, ligestillingsorganer, lokale myndigheder, civilsamfundsaktører, ikkestatslige aktører, den private sektor, udviklingsaktører, humanitære aktører og internationale og regionale organisationer

- fremme gennemførelsen af internationale standarder for kønsorienteret mæglingsstøtte, fortsætte med at anse fredsprocesser som en anledning til at fremme styrkelse af kvinders indflydelse og status, ligestilling mellem kønnene, integration af kønsaspektet, meningsfuld og ligelig deltagelse af kvinder samt respekt for kvinders rettigheder i forhandlinger og de deraf følgende fredsftaler
- sikre, at alle, der deltager i EU-mægling, tager disse spørgsmål op i forhandlinger forud for og under fredsforhandlinger, og at de tilstræber at sikre, at spørgsmålene indarbejdes og prioriteres i den efterfølgende fredsopbygningsfase og genopbygningsfase, der følger efter konflikten, herunder gennem stillinger til eksperter i kønsspørgsmål med tilstrækkelige ressourcer i alle EU-mæglingsinterventioner
- sikre, at alle EU-udsendelser i skrøbelige og konfliktfyldte situationer og humanitære nødsituationer råder over tilstrækkelig kapacitet til at gennemføre dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed, herunder gennem deltagelse af eksperter og rådgivere i kønsspørgsmål med tilstrækkelige ressourcer i alle FSFP-missioner og -operationer og EU-delegationer samt disses støtte til EU's særlige repræsentanter sikre, at alt EU-deployeret militært og civilt personale, herunder personale i ledende stillinger, er tilstrækkeligt uddannet i ligestilling mellem kønnene samt kvinder, fred og sikkerhed, og især i, hvordan et kønsperspektiv integreres i deres respektive aktiviteter.

Finansiering og ressourcer

46. Finansiering er nødvendig for at muliggøre integration af kønsaspektet, kønsbalance og andre specifikke tiltag med henblik på at opnå ligestilling mellem kønnene. I lyset af dette og på grundlag af adskillige evalueringer og rapporter⁴⁰ er den globale mangel på og/eller begrænsede finansiering fortsat en primær hindring for den effektive gennemførelse af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed. Både i EU og på globalt plan er der behov for finansiering af projekter/programmer, der har ligestilling mellem kønnene og kvinder, fred og sikkerhed som deres vigtigste mål, og af integration af kønsaspekter og -perspektiver i andre projekter/programmer. Manglen på ressourcer, herunder intern kapacitetsopbygning, til arbejde med ligestilling mellem kønnene og gennemførelse af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed udgør fortsat en central udfordring og skal derfor afhjælpes. Desuden er der behov for et gunstigt makroøkonomisk miljø for at tackle de grundlæggende årsager til ulighed mellem kønnene.

⁴⁰ Goldberg, D. B. (2015). Civil Society Organisation (CSO) Survey for the global study on women, peace and security: CSO perspectives on UNSCR 1325 implementation 15 years after adoption. The Global Network of women peacebuilders. <http://peacewomen.org/sites/default/files/CSO%20Survey%20Report%20FINAL.pdf>. Coomaraswamy, R., & UN Women. (2015). Preventing conflict, transforming justice, securing the peace: a global study on the implementation of United Nations Security Council resolution 1325. (<http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNW-GLOBAL-STUDY-1325-2015.pdf>). De Forenede Nationers udviklingsprogram. (Udateret). Trust Fund Factsheet — Global Acceleration Instrument. (<http://mptf.undp.org/factsheet/fund/GAI00>).

47. Meningsfulde og vedvarende fremskridt kræver en rettighedsbaseret tilgang til at sikre, at kvinder ikke kun erhverver kompetencer og aktiver, men har valgfrihed og kontrol over muligheder og ressourcer og er i stand til at forme den økonomiske beslutningstagning på alle niveauer. Der vil blive lagt særlig vægt på kvinders roller og stillinger i de formelle og uformelle økonomier. Arbejdet med at gennemføre dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed, herunder i konflikt- og postkonfliktlande, har længe manglet ressourcer. Direkte, pålidelig og forudsigelig finansiering, der ydes gennem fleksible tilskud eller langsigtet finansiering, kan gøre en forskel med hensyn til at skabe de betingelser, der skal til for at græsrodsbevægelser og civilsamfundsorganisationer kan gennemføre dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed.

Derfor vil EU:

- arbejde for at inkludere ligestilling mellem kønnene og dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed i EU's relevante eksterne finansieringsinstrumenter
- gøre det obligatorisk at inkludere et budget til eksperter og/eller rådgivere i kønsspørgsmål i alle FSFP-operationer og -missioner samt i EU's delegationer
- sikre tilstrækkelig, vedvarende og forudsigelig finansiering gennem programmering og integration i ikkeprogrammerede tiltag til gennemførelse af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed
- i samtidig anerkendelse af den behovsbaserede tilgang, der er anlagt i EU's medlemsstater og i EU's eksterne finansieringsinstrumenter, når det er muligt prioritere (direkte) aktivitetstilskud med henblik på ligestilling mellem kønnene og projekter vedrørende kvinder, fred og sikkerhed, der gennemføres af lokale civilsamfundsorganisationer, navnlig kvindeorganisationer
- opfordre til, at kønsspecifik analyse indføres som et krav for finansiering af EU's eksterne aktioner
- opfordre til øremærket finansiering af den eksterne og uafhængige evaluering af EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed og også tilskynde til, at evalueringer af alle EU's eksterne aktioner og politikker er kønsorienterede
- sikre minimale administrative begrænsninger for lokale civilsamfundsorganisationers adgang til finansiering inden for rammerne af EU's finansforordning

- fremme øremærket finansiering af forskning i kvinder, fred og sikkerhed
- vurdere, overvåge og, hvor det er relevant, modvirke, EU's, EU-medlemsstaternes og EU-partners foranstaltninger til terrorbekæmpelse, herunder antiterrorfinansieringslove, således at disse ikke på negativ vis berører, begrænser eller påvirker kvinders rettigheder
- sikre gennemførelse af Addis Abeba-handlingsplanen fra tredje internationale konference om udviklingsfinansiering (Addis Abeba-handlingsplanen).

Kapacitetsopbygning og uddannelse

48. Effektiv gennemførelse af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed afhænger af den bevidsthed og viden og de kompetencer, kapaciteter og ressourcer, som kvinder og mænd på alle niveauer i beslutningsprocesserne har og råder over. I betragtning af kompleksiteten af nutidens sikkerhedsmiljø og udvidelsen af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed underbygger kapacitetsopbygning og forbedring af uddannelse i retning af varig fred, sikkerhed og ligestilling mellem kønnene gennemførelsen af hele dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed.
49. Målrettet uddannelse er et centralt element i gennemførelsen af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed. Den nye EU-politik vedrørende uddannelse til FSFP⁴¹, som blev vedtaget den 15. marts 2017, fastsætter obligatorisk og standardiseret uddannelse forud for en mission som en forudsætning for udsendelse for både udstationeret personale og kontraktansatte. Selv om uddannelse forud for en mission allerede er tilgængelig for personale, der udsendes til FSFP-missioner og -operationer, er det endnu ikke obligatorisk for alle. Andre typer interventioner (f.eks. mæglingsstøtte) mangler stadig en sådan struktureret og obligatorisk tilgang til uddannelse. Ifølge denne nye uddannelsespolitik bør al FSFP-uddannelse afspejle EU's grundlæggende principper, herunder ligestilling mellem kønnene og mål vedrørende kvinder, fred og sikkerhed. Endvidere vil kønsrelaterede komponenter fortsat blive integreret mere systematisk i intern FSFP-uddannelse og interne FSFP-seminarer.

⁴¹ EU-politik vedrørende uddannelse til FSFP (5197/2/17 REV 2), 15. marts 2017.

Derfor vil EU:

- forsætte med at forbedre sit kendskab til spørgsmål med tilknytning til dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed ved hjælp af intensiveret og konsolideret uddannelse på alle niveauer, herunder på højere ledelsesniveau anmode om, at medlemsstaterne tilbyder relevante kurser som led i EU's årlige uddannelsesprogram med henblik på uddannelse af deres egne statsborgere, og opfordre dem til at åbne disse kurser for deltagere fra andre medlemsstater, hvor det er muligt
- sikre, at Det Europæiske Sikkerheds- og Forsvarsakademi (ESDC) fortsætter med at gøre fremskridt med integration af kønsaspektet i alle sine uddannelsesaktiviteter, herunder alle eksisterende kurser og uddannelsesstilbud og dem, der udbydes lokalt i medlemsstaterne
- sikre, at kønsperspektivet integreres i alle krisestyringsaktiviteter for FSFP-operationer og -missioner og humanitære og udviklingsrelaterede eksterne aktioner
- sikre, at Europa-Kommissionen og EU-Udenrigstjenesten regelmæssigt medtager spørgsmålet om kvinder, fred og sikkerhed i eksisterende og fremtidige kurser vedrørende ligestilling i EU-Udenrigstjenesten, Kommissionen, EU-delegationerne og FSFP-strukturer. Sådanne kurser bør omfatte metoder til i praksis at integrere et kønsperspektiv i det daglige arbejde
- sikre, at en komponent eller et modul vedrørende kvinder, fred og sikkerhed integreres i onlinekurser, og at en kønskomponent systematisk medtages i kurser vedrørende alle relevante sektorer, f.eks. afvæbning, demobilisering og reintegration, sikkerhedssektorreform og valgobservation
- fremme uddannelse for alle EU's mæglingsaktører, herunder dem, som støttes finansielt eller teknisk af EU, i, hvordan kønsspecifikke analyser kan udføres og bruges, og hvordan et kønsperspektiv kan integreres i mæglingsstøtte
- tilbyde sit personale uddannelse i ligestilling mellem kønnene og i, hvordan konfliktrelaterede og sociale kønsbestemte normer og roller kan omdannes, og yde støtte til uddannelse af statslige og ikkestatslige partnere

- sikre, at uddannelse udformes på grundlag af modtagernes behov, og at der anvendes coaching eller mentorordninger, hvor det er relevant, navnlig for personer i høje eller ledende stillinger
- opfordre medlemsstaterne til at prioritere kapacitetsopbygning og uddannelse i deres nationale handlingsplaner og i aktiviteter, der støtter tredjelande
- opfordre medlemsstaterne til at prioritere og investere i udvikling af uddannelsesværktøjer såsom computerbaseret uddannelse (webbaseret, podcasts) og andre uddannelsespakker. Sådanne uddannelsesmoduler, der udvikles til EU-delegationer og FSFP-missioner og -operationer, kan også deles med partnere og tredjelande.

Udveksling af oplysninger og bedste praksis

50. EU's uformelle taskforce vedrørende kvinder, fred og sikkerhed har vist sig at være et nyttigt forum for udveksling og partnerskab mellem EU's institutioner, medlemsstater og civilsamfundet⁴².
51. Taskforcen skal mødes fire gange om året: to gange på strategisk niveau ledet i fællesskab af EU-Udenrigstjenesten og det roterende formandskab for Rådet for Den Europæiske Union og to gange på teknisk niveau/arbejdsniveau.
52. EU-delegationerne bør afholde fora for udveksling af oplysninger og god praksis i deres lande og på regionalt plan for at samle EU-delegationer, FSFP-missioner, EU-medlemsstaterne og civilsamfundet med henblik på at tilvejebringe et solidt baggrundsinput.
53. EU sigter mod at indgå partnerskaber og alliancer med andre internationale og regionale organisationer og navnlig strukturerede og formaliserede fora for samarbejde på alle niveauer, fra politisk niveau til arbejdsniveau. For at top-down-tilgange kan være bæredygtige og effektive, skal de ledsages af foranstaltninger, der er udtænkt og gennemført på alle niveauer.

⁴² Herunder den akademiske verden.

Derfor vil EU:

- støtte etableringen af et forum⁴³ for udveksling af erfaringer og bedste praksis og fremme af innovation blandt fagfolk (rådgivere i og kontaktpunkter for kønsspørgsmål) på forskellige niveauer, da det er afgørende for en effektiv og holdbar gennemførelse af EU's nye strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed at sikre, at politiske valg er udformet på baggrund af fagfolks erfaringer, viden og ideer. Dette vil være gældende i EU, mellem og i organisationer og mellem allerede etablerede og fungerende netværk, f.eks. allerede etablerede netværk i Europa-Kommissionen
- sigte mod, at EU's nye strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed gennemføres på en inklusiv måde, og sikre, at den inddrager så bred en vifte af forskellige interesser som muligt
- støtte eksisterende og nye inklusive netværk af kontaktpunkter og eksperter, der har til formål at forbedre ligestillingen mellem kønnene, styrke kvinders indflydelse og status og gennemføre dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed.

Lederskab og ansvarlighed

54. Lederskab og tilstrækkelige ressourcer på alle niveauer er afgørende for en effektiv gennemførelse af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed. Dette kræver en solid forståelse af ligestilling mellem kønnene og kvinder, fred og sikkerhed, således at lederskabet kan være kønsorienteret. I overensstemmelse med EU's overordnede politikrammer for ligestilling mellem kønnene, styrkelse af kvinders indflydelse og status samt kvinder, fred og sikkerhed ligger ansvaret for gennemførelse af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed hos medlemsstaterne. Relevante EU-institutioner og -organer spiller også en vigtig rolle med hensyn til at fremme og gennemføre dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed.

⁴³ Et eksempel herpå er samarbejdet om initiativet om regional fremskyndelse af UNSCR 1325 (RAR1325) mellem FN, EU, NATO, Den Afrikanske Union og Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE).

Derfor vil EU:

- sikre, at ledende personale aktivt fremmer ligestilling mellem kønnene og kvinder, fred og sikkerhed inden for deres tjenestegrene ved at medtage disse elementer i jobbeskrivelserne for alle lederstillinger og ved at sikre, at disse elementer udgør en del af evalueringen af ledende personale. Dette omfatter mandaterne for delegationschefer, EU's særlige repræsentanter og chefer/øverstbefalende for FSFP-missioner og -operationer
- sikre, at personer, der er ansat eller udsendt af EU i lederstillinger, har modtaget specialiseret uddannelse i ligestilling mellem kønnene og kvinder, fred og sikkerhed inden udsendelsen; også sikre, at ledere og ledende personale har et godt kendskab til det mangesidede arbejde, som rådgivere i og kontaktpunkter for kønsspørgsmål, udfører
- sikre, at alle EU-ansatte og kontrahenter og gennemførelsespartnere, der samarbejder med EU, fremmer en effektiv gennemførelse af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed, og sikre, at det primære ansvar ligger hos lederskabet og på de ledende niveauer, samt at der opfordres til ansvarliggørelsesmekanismer
- sikre, at jobbeskrivelser, mandater og krav i forbindelse med tilbud og kontrakter rutinemæssigt indeholder krav om at behandle ligestilling mellem kønnene og overvejelser om kvinder, fred og sikkerhed på alle arbejdsområder, herunder kravet om at gennemføre specifik uddannelse, hvis det er nødvendigt.

Støttefunktioner

55. Det arbejde, som rådgivere i og kontaktpunkter/-personer for kønsspørgsmål udfører, er vigtigt for at omsætte EU's politikker om ligestilling mellem kønnene, styrkelse af kvinders indflydelse og status samt kvinder, fred og sikkerhed til analyse, planlægning, gennemførelse og evaluering. Personer i disse stillinger bør derfor være strategisk placeret tæt på den øverste ledelse og med adgang til strategiske dokumenter og processer. Rådgivere i og kontaktpunkter for kønsspørgsmål spiller også en vigtig rolle med hensyn til at fremme integration af kønsperspektiver i de daglige opgaver og operationer. I civile FSFP-missioner har kontaktpunktstrukturer for kønsspørgsmål med held udviklet sig til at fungere som en forlængelse af rådgiveren i kønsspørgsmål, og derved sikre en bredere rækkevidde af bestræbelserne på integration af kønsaspektet.

56. I EU-delegationerne er kontaktpersonerne for kønsspørgsmål vigtige interessenter, der har ansvar for at rådgive om og koordinere alle bestræbelser og tiltag vedrørende ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders indflydelse og status. De er ansvarlige for at lette og støtte gennemførelsen af EU's kønshandlingsplan II. Netværket af kontaktpersoner for kønsspørgsmål mødes hvert år i Bruxelles. Det primære fokus for denne begivenhed er at: i) gøre status over eksisterende viden og erfaringer, ii) fremme læring og iii) drøfte fremskridtene med kønshandlingsplan II, navnlig vedrørende målet om "institutionelt kulturskifte" og rapportering.

Derfor vil EU:

- sikre, at rådgiverne i og kontaktpunkterne for kønsspørgsmål er strategisk placeret og har tilstrækkelige ressourcer
- fortsætte med at styrke den kønsrelaterede rådgivende kapacitet i EU, gerne sammen med alle nuværende multilaterale og regionale partnere og gennem udvekslinger med eksperter og akademikere fra civilsamfundet
- opfordre til kønsbalance blandt rådgivere i og kontaktpunkter for kønsspørgsmål ved at tilskynde flere mænd til at søge disse stillinger
- systematisere brugen af kontaktpunkter for kønsspørgsmål og opbygge et netværk af kontaktpunkter med kønsbalance bestående af både nationalt og internationalt personale
- sikre, at dette ansvar gøres til en del af jobbeskrivelsen og efterfølgende af de årlige evalueringer, når kontaktpunkter for kønsspørgsmål udpeges/udvælges. Dette arbejde er lige så vigtigt som ethvert andet, og dette skal afspejles i de årlige resultatevalueringer
- opfordre til en mere udbredt brug af kontaktpunktstrukturer for kønsspørgsmål som et middel til at lette og fremme integration af kønsaspektet i de daglige opgaver, idet der trækkes på god praksis fra navnlig civile FSFP-missioner

- yderligere lette udveksling af ideer og indbyrdes forbindelser mellem EU's rådgivere i kønsspørgsmål og kontaktpunkter og kontaktpersoner for kønsspørgsmål gennem f.eks. fysiske eller virtuelle møder og den videre brug af eksisterende onlineplatforme såsom "Together", den virtuelle platform for det europæiske netværk af kontaktpunkter for kønsspørgsmål
- opfordre til udveksling af god praksis og indhøstede erfaringer mellem rådgivere og kontaktpunkter/-personer
- opfordre til mangfoldighed blandt rådgivere i kønsspørgsmål og kontaktpunkter/-personer for kønsspørgsmål, navnlig ved at inddrage flere mænd.

Overvågnings-, evaluerings- og rapporteringsprocedurer

57. EU har et robust overvågnings-, evaluerings- og rapporteringssystem, ikke mindst som led i EU's kønshandlingsplan for 2016-2020 (kønshandlingsplan II) og EU's strategiske indsats for ligestilling mellem kønnene. Styrkede overvågnings-, evaluerings- og rapporteringsprocedurer for kvinder, fred og sikkerhed har til formål yderligere at forbedre den overordnede opfølgning af gennemførelsen af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed, herunder gennem strømlining og synkronisering med relevante parallelle rapporteringsprocedurer. Rapporteringssystemet for kvinder, fred og sikkerhed har til sigte at fokusere ikke kun på, *hvad* der skal gøres, men også på, *hvordan* det gøres.
58. Der tilstræbes en forbedring af det nuværende overvågnings-, evaluerings- og rapporteringssystem både med hensyn til indhold og proces. Målet er at skabe de rette betingelser for at maksimere kvantitative og kvalitative analyser og vurderinger og samtidig minimere forstyrrelser for dataleverandører og kompleksiteter for databehandlere. Desuden ønsker EU at oprette en indikatorbaseret overvågningsproces, der bygger på fremskridtsmarkører. For så vidt angår deltagelsesaspektet af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed indebærer dette et øget fokus på kvaliteten af kvinders inddragelse foruden antallet af kvinder, der er inddraget. Dermed bliver det muligt at udvikle en mere grundig analyse af kvinders meningsfulde og lige deltagelse i og faktiske indflydelse på beslutningstagningsprocesser og -stillinger.

59. Effektiv, inklusiv og gennemsigtig overvågning og evaluering af kvinder, fred og sikkerhed kræver udveksling og partnerskab mellem EU-institutionerne, medlemsstaterne og civilsamfundet. Der bør indføres effektive deltagerorienterede og gennemsigtige mekanismer og procedurer.

Derfor vil EU:

- videreudvikle og anvende indikatorer for sine tiltag til gennemførelse af den strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed systematisere kønsopdelte data i alle EU's eksterne politikker og sikre, at analysen af virkningerne rækker ud over beskrivelsen/rapporteringen af brede data om manglende ligestilling mellem kønnene ved at tilvejebringe indgående (case)studier, der gennemføres af uafhængige civilsamfundsorganisationer eller akademikere, baselineundersøgelser og regelmæssige udvekslinger med EU-repræsentanter (herunder lokale civilsamfundsorganisationer og navnlig kvindeorganisationer)
- indsamle indikatorer i tilknytning til kvinder, fred og sikkerhed fra andre rammer (Beijinghandlingsprogrammet, medlemsstaternes nationale handlingsplaner, EU's kønshandlingsplan II osv.) og så vidt muligt integrere dem i indikatorrammen for kvinder, fred og sikkerhed for at sikre, at der ikke anmodes om de samme data i forbindelse med forskellige rapporteringsprocedurer (dette vil lette rapporteringen)
- sigte mod yderligere at forbedre effektiviteten, harmoniseringen og strømliningen af al EU-rapportering i tilknytning til ligestilling mellem kønnene, styrkelse af kvinders indflydelse og status samt kvinder, fred og sikkerhed
- udstyre medlemsstaterne med parametre, systemer og retningslinjer for at sikre, at overvågnings- og evalueringsprocesser kan samles på regionalt plan, under samtidig hensyntagen til, at de enkelte medlemsstater har særlige behov og prioriteter
- fremme en effektiv deltagelse af inklusive civilsamfundsorganisationer, herunder nationale kvinderettighedsgrupper og eksperter i kønsspørgsmål, i overvågnings- og evalueringsprocesser.

Nationale handlingsplaner

60. Nationale handlingsplaner spiller en vigtig rolle i forbindelse med strømliningen af gennemførelsen af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed, først og fremmest på nationalt plan.

Derfor vil EU:

- fremme en tilgang på tværs af ministerier til udvikling og gennemførelse af nationale handlingsplaner. Dette vil hjælpe medlemsstaterne i deres bestræbelser på at prioritere en strategi på tværs af ministerier og fortsat være engagerede i at tilskynde alle lande i og uden for EU til at udvikle og gennemføre nationale handlingsplaner, der bygger på dette princip
- sikre, at der er tilstrækkelige ressourcer til støtte for nationale handlingsplaner til, at de kan gennemføres på en effektiv måde
- fremme deltagerorienterede mekanismer som led i udviklingen af nationale handlingsplaner for at sikre lokalt ejerskab og inklusivitet samt ressourcer
- fremme institutionaliseringen af parlamentarisk overvågning af gennemførelsen af nationale handlingsplaner, fremme civilsamfundets deltagelse i overvågning og evaluering
- opfordre EU-medlemsstaterne til gensidigt at støtte hinandens udvikling og gennemførelse af nationale handlingsplaner
- fortsat støtte og fremme en effektiv gennemførelse af nationale handlingsplaner i lande, hvor EU's eksterne aktioner gennemføres, med hjælp fra EU-Udenrigstjenestens ledende rådgiver for kønsspørgsmål og FN's Sikkerhedsråds resolution 1325
- sikre, at bestemmelserne i denne EU-strategi for kvinder, fred og sikkerhed er at finde i EU-medlemsstaternes og tredjelandes fremtidige nationale handlingsplaner.

Bilag I: Kvinder, fred og sikkerhed i EU's eksterne politikker

Kvinder, fred og sikkerhed i den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik

61. Betydningen af ligestilling mellem kønnene og integration af kønsaspektet i forbindelse med den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (FSFP) på alle niveauer er gentagne gange blevet bekræftet af Rådet siden 2006⁴⁴. Siden vedtagelsen af den "samlede strategi for EU's gennemførelse af FN's Sikkerhedsråds resolution 1325 og 1820 om kvinder, fred og sikkerhed"⁴⁵ er FSFP-specifik politik om kvinder, fred og sikkerhed blevet udarbejdet og løbende ajourført⁴⁶ for at sikre integration af kønsaspektet og gennemførelse af FN's Sikkerhedsråds resolutioner om kvinder, fred og sikkerhed fra indledende analyse og planlægning til gennemførelse af FSFP-missioner og -operationer, herunder opfølgning og evaluering heraf.
62. I 2016 blev der gennemført en baselineundersøgelse for at gøre status over integrationen af menneskerettighederne og kønsspørgsmål i FSFP. Ud over at fastsætte referencescenarier fremhævede rapporten om baselineundersøgelsen⁴⁷ også de fremskridt, der var gjort, og indeholdt eksempler på god praksis.

⁴⁴ Rådets konklusioner om fremme af ligestilling og kønsmainstreaming i forbindelse med krisestyring. 2760. samling i Rådet for Almindelige Anliggender, den 13. november 2006 i Bruxelles.

⁴⁵ Samlet strategi for EU's gennemførelse af FN's Sikkerhedsråds resolution 1325 og 1820 om kvinder, fred og sikkerhed (15671/1/08 REV 1), 1.12.2008.

⁴⁶ Senest ajourført i 2012: Gennemførelse af FN's Sikkerhedsråds resolutioner om kvinder, fred og sikkerhed som led i FSFP-missioner og -operationer (dok. 5799/12).

⁴⁷ Dette var første gang, der blev gennemført en baselineundersøgelse om integration af menneskerettighederne og kønsspørgsmål i forbindelse med FSFP. Undersøgelsen, der indkredsede 21 referencescenarier med henblik på at vurdere, i hvilket omfang menneskerettighederne og ligestilling mellem kønnene var blevet integreret i FSFP, omfattede to dele: i) casestudier vedrørende planlægning og virkninger udført for syv FSFP-missioner og ii) fem spørgeskemaer til FSFP-tjenester – Direktoratet for Krisestyring og Planlægning (CMPD), Den Civile Planlægnings- og Gennemførelseskapacitet (CPCC), Militærstaben (EUMS) og Det Europæiske Sikkerheds- og Forsvarsakademi (ESDC) – samt alle FSFP-missioner.

63. FSFP-missioner og -operationer har gradvist øget deres kapacitet inden for kønsrådgivning med henblik på at øge integrationen af kønsaspektet og fremskynde gennemførelsen af EU's politik om kvinder, fred og sikkerhed. På tidspunktet for godkendelsen af EU's strategiske tilgang til kvinder, fred og sikkerhed [december 2018] var der udsendt rådgivere i kønsspørgsmål med én eller to kasketter⁴⁸ til alle civile FSFP-missioner. Alle EU's militære missioner og én af de tre militære FSFP-operationer har særlige fuldtidsstillinger til rådgivere i kønsspørgsmål og en rådgiver i kønsspørgsmål med to kasketter i Den Militære Planlægnings- og Gennemførelseskapabilitet (MPCC)/EU's Militærstab (EUMS). Dog er ingen af disse stillinger blevet besat, hvilket bringer EU's evne til at opnå en effektiv gennemførelse i fare.
64. Den primære rolle for rådgivere i kønsspørgsmål i FSFP-missioner og -operationer er at yde rådgivning til den øverste ledelse om kønsspecifik analyse og integration af kønsperspektiver i gennemførelsen af missionens mandat. Ansvarsområderne for rådgiveren i kønsspørgsmål kan variere afhængig af missionens størrelse og struktur og mandatets karakter. De omfatter dog altid både interne og eksterne aspekter. **Eksternt** arbejder rådgiverne i kønsspørgsmål direkte eller indirekte (bl.a. gennem emneeksperter og mentorer) med lokale modparter fra værtsnationen, f.eks. med hensyn til udarbejdelse af lovgivning eller kapacitetsopbygning i lokale institutioner. **Internt** arbejder rådgiverne i kønsspørgsmål tæt sammen med missionernes/operationernes ledelse og andre missionsenheder om strategiske og operative planlægnings- og gennemførelseskapabiliteter. Generelt er rådgivere i kønsspørgsmål formidlere og katalysatorer: De identificerer, støtter og rådgiver. De har dog ikke det endelige ansvar for arbejdet med ligestilling mellem kønnene og den systematiske integration af kønsperspektiver i missionen/operationen, da dette er missionschefens eller den øverstbefalendes ansvar.

⁴⁸ At have to kasketter på er et begreb, der betegner en embedsmand, som spiller to roller.

65. I civile FSFP-missioner er kontaktpunktstrukturer for kønsspørgsmål blevet et almindeligt redskab til at muliggøre integration af kønsaspektet i gennemførelsen af missionens mandat. Kontaktpunkter for kønsspørgsmål har ud over deres primære funktion ligestilling mellem kønnene og spørgsmål vedrørende kvinder, fred og sikkerhed som deres ansvarsområder. Kontaktpunkter for kønsspørgsmål fungerer som kontaktpunkt og som bro mellem rådgiveren i kønsspørgsmål og de forskellige missionsenheder. Som med rådgiverne i kønsspørgsmål afhænger den rolle, som et kontaktpunkt for kønsspørgsmål spiller, af missionens mandat og af kontaktpunktets funktion og opgaver i missionen.
66. For yderligere at mindske kløften mellem politik og praksis blev der i 2018 udarbejdet og iværksat et sæt operationelle retningslinjer om integration af kønsaspektet for civile FSFP-missioner⁴⁹. Retningslinjerne har til formål at: i) lette den systematiske integration af kønsaspektet og vedtage politikker om ligestilling mellem kønnene, herunder gennemførelsen af EU's politik om kvinder, fred og sikkerhed, og ii) fremme en mere ensartet tilgang til ligestilling mellem kønnene, styrkelse af kvinders indflydelse og status samt dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed i missioner.

⁴⁹ Civilian Operations Commander Operational Guidelines for Mission Management and Staff on Gender Mainstreaming (dok. EEAS (2018) 747).

Kvinder, fred og sikkerhed i Europa-Kommissionen

Civilbeskyttelse og humanitær bistand

67. EU har vedtaget en kønsspecifik tilgang til humanitær bistand, der anerkender køn som et kvalitetskriterium, som bidrager til at sikre, at humanitær bistand når ud til de mest sårbare og effektivt opfylder de specifikke behov hos kvinder, piger, drenge, mænd og ældre kvinder og mænd. Arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene "Gender in Humanitarian Assistance: Different Needs, Adapted Assistance"⁵⁰ skitserer EU's tilgang til køn og kønsbaseret vold i forbindelse med humanitær bistand. Arbejdsdokumentet henviser til rammen for kvinder, fred og sikkerhed og den samlede strategi for EU's gennemførelse af UNSCR 1325 og 1820 om kvinder, fred og sikkerhed samt de 17 indikatorer, som Rådet har vedtaget. Politikken omfatter et kapitel om seksuel og kønsbaseret vold, og EU støtter målrettede aktioner til at udrydde denne type vold.
68. For at støtte gennemførelsen af politikker og sammenhængen mellem dem har EU indført en "køns- og aldersmarkør", der har fundet anvendelse på alle EU-finansierede humanitære projekter siden januar 2014. Køns- og aldersmarkøren er et redskab til ansvarliggørelse, der benytter fire kvalitetskriterier til at måle, i hvor høj grad alle EU-finansierede humanitære aktioner integrerer køn og alder på forslags-, overvågnings og slutrapporteringsstadiet.
69. Rammen for kvinder, fred og sikkerhed er derfor særdeles relevant for EU's humanitære arbejde, navnlig når det drejer sig om integration af kønsaspektet og beskyttelse mod seksuel og kønsbaseret vold i nødsituationer.

⁵⁰ Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene "Gender in Humanitarian Aid: Different Needs, Adapted Assistance", Bruxelles, 22.7.2013, SWD (2013) 290 final.

Internationalt samarbejde og udvikling

70. Da pigers og kvinders deltagelse i og stemmer på alle niveauer i samfundet er afgørende for at opnå retfærdige og rummelige samfund, vil Europa-Kommissionens Generaldirektorat for Internationalt Samarbejde og Udvikling (DG DEVCO) som led i gennemførelsen af kønshandlingsplan II, EU's kønshandlingsplan for 2016-2020, fortsat styrke sine bestræbelser på målbart at bidrage til at øge pigers og kvinders handleevne, stemme og deltagelse i det sociale, økonomiske og politiske liv, herunder i konflikt- og postkonfliktsituationer.
71. Kønshandlingsplan II fastsætter rammerne for resultatorienterede foranstaltninger og en koordineret indsats. Den samler konteksten, rationale og prioriteterne for en fornyet tilgang, der bekræfter og omsætter EU's politik for og politiske tilsagn om ligestilling mellem kønnene til en mere effektiv realisering af konkrete resultater for piger og kvinder, samtidig med at den fremmer en mere effektiv koordination, gennemførelse og overvågning af EU's aktiviteter på dette område. Den indeholder specifikke målsætninger om at øge kvinders handleevne og repræsentation samt om at udrydde alle former for forskelsbehandling og vold, som de er udsat for i alle sammenhænge.
72. Gennemførelsesrapporten for 2017 om kønshandlingsplan II⁵¹ viste, at den mest valgte målsætning blandt EU-delegationerne i udviklingspartnerlande var "piger og kvinder, der er fri for alle former for vold mod dem" både i den offentlige og i den private sfære.

⁵¹ Annual implementation report 2017: EU Gender Action Plan II, Gender Equality and Women's Empowerment: Transforming the Lives of Girls and Women through EU External Relations 2016-2020 (SWD (2018) 451 final), 15.10.2018.

73. Denne målsætning omfatter en specifik indikator for "Beskyttelse til alle kvinder og mænd i alle aldre mod seksuel og kønsbaseret vold i krisesituationer gennem EU-støttede operationer", hvor der foreslås en liste over indikatorer til måling af virkningen af EU-ledede aktiviteter. Disse indikatorer omfatter, men er ikke begrænset til, i) antal EU-partnerlande, der rapporterer om et fald i forekomsten af seksuel vold som et krigsvåben, ii) antal personer, der direkte nyder godt af EU-støttede programmer, som specifikt sigter mod at støtte civil postkonfliktfredsopbygning og/eller konfliktforebyggelse, og iii) procentdel af fredsbevarende og fredsopbyggende missioner med særlige bestemmelser for at forbedre sikkerhed og status for piger og kvinder i alle aldre.
74. Med henvisning til denne bestemte tematiske prioritet blev der i 2017 rapporteret om 34 nye initiativer til styrkelse af kvinders repræsentation og politiske stemme, selv om kun få fokuserede på fred og sikkerhed. De fleste omhandlede kvinders deltagelse i politiske processer, ledelsesprocesser og valgprocesser, kvindeorganisationer og styrkelse af menneskerettighedsforkæmperes indflydelse og status.

Retlige anliggender, forbrugere og ligestilling mellem kønnene

75. Da ligestilling mellem kvinder og mænd er en af EU's grundlæggende værdier, er Europa-Kommissionen fast besluttet på at fremme ligestilling mellem kønnene i medlemsstaterne og i hele verden i overensstemmelse med mål nr. 5 for bæredygtig udvikling (SDG) om ligestilling mellem kønnene. Kommissionens arbejde som fastsat i dens strategiske indsats for ligestilling mellem kønnene⁵² fokuserer på følgende fem prioriterede områder: i) forøgelse af erhvervsfrekvensen blandt kvinder og samme økonomiske uafhængighed for kvinder og mænd, ii) reducere af kønsbestemte løn-, indtægts- og pensionsforskelle og i forlængelse heraf bekæmpelse af fattigdom blandt kvinder, iii) fremme af ligestilling mellem kvinder og mænd inden for beslutningstagning, iv) bekæmpelse af kønsbaseret vold og beskyttelse af og støtte til ofre samt v) fremme af ligestilling mellem kønnene og kvinders rettigheder i hele verden.
76. I dag er erhvervsfrekvensen blandt kvinder i EU ca. ti procentpoint lavere end blandt mænd. Desuden er deres løn i gennemsnit 16 % lavere, og de forfremmes sjældnere til tilsynsmæssige og ledende stillinger. Mest bemærkelsesværdigt er det, at mindre end 6 % af stillingerne som administrerende direktør i et af de større børsnoterede selskaber i EU er besat af kvinder. Styrkelse af kvinders økonomiske position er et vigtigt skridt i retning af ligestilling mellem kønnene. Dette blev også understreget i søjlen for sociale rettigheder, som Det Europæiske Råd godkendte i november 2017⁵³. Kønsbaseret vold er fortsat et udbredt problem i EU, hvor hver tredje kvinde bliver offer for fysisk vold, seksuel vold eller begge dele⁵⁴.

⁵² Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene: Strategic Engagement for Gender Equality 2016-2019 (SWD (2015) 278 final), 3.12.2015.

⁵³ Generaldirektoratet for Retlige Anliggender og Forbrugere (Europa-Kommissionen), april 2018, Report on equality between women and men in the EU.

⁵⁴ Kønsbaseret vold er fortsat et udbredt problem i EU, hvor hver tredje kvinde bliver offer for fysisk vold, seksuel vold eller begge dele. Kilde: Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder, marts 2014, Violence against women: an EU-wide survey. Main results report.

77. Kommissionen anvender alle de instrumenter, som den råder over, til at opfylde de prioriteter, der er fastsat i dens strategiske indsats. Disse omfatter: i) overvågning af den eksisterende lovgivning, herunder om lønmæssig forskelsbehandling, adgang til varer og tjenesteydelser, forbud mod seksuel chikane på arbejdspladsen, beskyttelse af gravide arbejdstagere, herunder mod afskedigelse, minimumsstandards for ofres rettigheder og europæiske beskyttelsesordrer, ii) forslag til ny lovgivning, f.eks. om indførelse af betalt fædre-, forældre- og omsorgsorlov for alle arbejdstagere, herunder forældreorlov, der ikke kan overføres, for fædre og mødre, og om forbedring af gennemsigtigheden i forbindelse med udvælgelse af bestyrelsesmedlemmer i de største børsnoterede selskaber, og iii) tiltrædelse af Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (Istanbulkonventionen⁵⁵).
78. Kommissionen anvender og gennemfører også en række politikker såsom: i) handlingsplanen til bekæmpelse af kønsbestemte lønforskel⁵⁶, der omfatter et bredt og sammenhængende sæt af mere end 20 konkrete foranstaltninger, der skal gennemføres i 2018-2019, og ii) overvågning af medlemsstaterne gennem den årlige økonomiske overvågningsproces, det "europæiske semester". Kommissionen finansierer initiativer fra civilsamfundet og projekter fra nationale myndigheder gennem sit REC-program (rettigheder, ligestilling og unionsborgerskab) og bidrager sammen med Eurostat og Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (EIGE) til indsamling af sammenlignelige data af høj kvalitet om ligestilling mellem kønnene fra alle EU's medlemsstater.

⁵⁵ Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet, CETS nr. 210, 11.5.2011.

⁵⁶ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg: EU's handlingsplan 2017-2019, Bekæmpelse af kønsbestemte lønforskel (COM(2017) 678 final), 20.11.2017.

Naboskabspolitik og Udvidelsesforhandlinger

79. I revisionen af den europæiske naboskabspolitik i 2015⁵⁷ blev det specifikt nævnt, at der vil blive gjort en yderligere indsats for at udbrede og styrke gennemførelsen af FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1325 om kvinder, fred og sikkerhed, dens opfølgningsresolutioner og et kønsperspektiv i planlægningen, gennemførelsen og evalueringen af den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik. Endvidere fastsætter de 20 resultater for 2020, som EU's medlemsstater og de seks østeuropæiske partnerlande i Det Østlige Partnerskab vedtog i 2017, at ligestilling mellem kønnene er et tværgående emne. Spørgsmålet er også omhandlet i en række enkeltstående mål i tilknytning til styrkelse af sikkerhedssamarbejdet, navnlig for at støtte konfliktløsning og kriseforebyggelse.
80. 2016-meddelelsen om EU's udvidelsesstrategi⁵⁸ understregede, at det "er nødvendigt, at der gøres en yderligere indsats for at sikre ligestilling mellem kvinder og mænd, (...) især på arbejdsmarkedet" og bekæmpe kønsbaseret vold. Alle udvidelseslandene, bortset fra ét, har ratificeret Istanbulkonventionen, som indeholder en specifik artikel om væbnet konflikt og fredstid (artikel 2, stk. 3). De lande i Det Østlige Partnerskab, som endnu ikke har ratificeret konventionen, skal gøre en yderligere indsats.
81. Dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed og EU's kønshandlingsplan II er begge relevante politiske rammer for udryddelse af alle former for forskelsbehandling og vold, som kvinder og piger udsættes for. Som reaktion på uløste konflikter og den forværrede sikkerhedssituation i nogle dele af naboskabsområdet er en række tiltag ved at blive gennemført. Disse har til formål at: i) øge kvinders deltagelse i fredsopbygningsinitiativer, ii) styrke lokale interessenters kapacitet i konfliktforebyggelsesprocesser på lokalt plan og iii) styrke den interne sikkerhedsekspertise for at anlægge en omfattende tilgang til forebyggelse af voldelig ekstremisme.

⁵⁷ Fælles meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Revision af den europæiske naboskabspolitik (JOIN (2015) 50 final), 18.11.2015.

⁵⁸ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: 2016-meddelelse om EU's udvidelsesstrategi (COM(2016) 715 final), 9.11.2016.

Udenrigspolitiske instrumenter

82. Forordningen om oprettelse af et instrument, der bidrager til stabilitet og fred,⁵⁹ fastsætter ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders indflydelse og status som et tværgående spørgsmål, der så vidt muligt skal inddrages i alle tiltag, også i programmeringen. Betragtning 7 i forordningen henviser specifikt til FN's Sikkerhedsråds resolution 1325 og 1820 om kvinder, fred og sikkerhed og fremhæver nødvendigheden af at bekæmpe vold mod kvinder i konfliktsituationer og fremme kvinders deltagelse i fredsopbygning.
83. Artikel 3 i forordningen⁶⁰, der omhandler bistand i tilfælde af eksisterende eller begyndende krisesituationer for at forebygge konflikter, omfatter specifikke bestemmelser om støtte til gennemførelsen af FN's Sikkerhedsråds resolution 1325 om kvinder, fred og sikkerhed. Disse har til formål at: i) sikre, at der tages behørigt hensyn til kvinders særlige behov i krise- og konfliktsituationer, ii) sikre, at der tages hensyn til kvindelige kombattanter situation i foranstaltninger i forbindelse med demobilisering og reintegrering af tidligere kombattanter og deres familier, og iii) styrke kvinders rolle i civilsamfundets udvikling og deres deltagelse i politiske processer samt i civil kontrol med sikkerhedssystemet.

⁵⁹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 230/2014 af 11. marts 2014 om oprettelse af et instrument, der bidrager til stabilitet og fred (EUT L 77 af 15.3.2014, s. 1).

⁶⁰ Forordning (EU) nr. 230/2014.

84. Tilføjes af kapacitetsopbygning til støtte for sikkerhed og udvikling (CBSD)⁶¹ som en ny form for bistand til instrumentet, der bidrager til stabilitet og fred, gør det muligt for EU at støtte partnerlande mere effektivt i at opbygge kapacitet til at forebygge og styre kriser på egen hånd. Ændringen til forordningen om oprettelse af instrumentet, der bidrager til stabilitet og fred, giver mulighed for at yde bistand til militære aktører til at udføre udviklingsopgaver og opgaver vedrørende sikkerhed med henblik på udvikling under usædvanlige og klart fastlagte omstændigheder: Hvis ikkemilitære aktører ikke kan udføre de pågældende opgaver, hvis der er en trussel mod fungerende statsinstitutioners eksistens eller beskyttelse af menneskerettighederne, og hvis der er enighed mellem det berørte partnerland og EU om, at militære aktører er afgørende for at bevare, skabe eller genskabe de betingelser, der er nødvendige for bæredygtig udvikling, herunder under kriser og i skrøbelige eller destabiliserede sammenhænge og situationer. Inden for rammerne af kapacitetsopbygning til støtte for sikkerhed og udvikling (CBSD) tager tiltag hensyn til de særlige behov hos kvinder i krise- og konfliktsituationer.

⁶¹ Fælles meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet: Kapacitetsopbygning til støtte for sikkerhed og udvikling – hvordan partnere kan sættes i stand til at forebygge og styre kriser (JOIN(2015) 17 final), 28.4.2015.

Bilag II: Ordliste

Denne ordliste beskriver, hvordan visse hyppigt anvendte udtryk anvendes i dette dokument.

Dobbelt tilgang

Siden 1996 har Kommissionen forpligtet sig til en "dobbelt tilgang" til at opnå ligestilling mellem kønnene. Denne tilgang indebærer integration af et kønsperspektiv i alle politikker og samtidig gennemføre specifikke foranstaltninger for at fjerne, forebygge eller afhjælpe uligheder mellem kønnene. De to tilgange går hånd i hånd, og den ene tilgang kan ikke erstatte den anden⁶².

Specifikke tiltag

Foranstaltninger rettet mod en bestemt gruppe og beregnet til at afskaffe og forebygge forskelsbehandling eller udligne ulemper, der skyldes eksisterende holdninger, adfærdsmønstre og strukturer, samt tiltag, der tager sigte på at begunstige adgang for visse kategorier af personer, i dette tilfælde kvinder, til rettigheder, som de er garanteret, i samme omfang som personer fra andre kategorier, i dette tilfælde mænd⁶³.

Køn

Køn handler om sociale egenskaber og muligheder, der er forbundet med det at være af hankøn og hunkøn, og forholdet mellem kvinder og mænd og piger og drenge samt forbindelserne mellem kvinder og mellem mænd. Disse egenskaber, muligheder og forhold er socialt konstruerede og læres i socialiseringsprocesser. De er kontekst-/tidsspecifikke og kan forandres. Køn er afgørende for, hvad der forventes af, tillades for og værdsættes hos en kvinde eller en mand i en bestemt kontekst.

⁶² <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/what-is-gender-mainstreaming>.

⁶³ http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions#Specific_actionmeasure.

Køn er ikke ensbetydende med biologisk køn. Biologisk køn vedrører de biologiske forskelle mellem mænd og kvinder. Disse forskelle er universelle og tidløse. De afviger hverken i rumlig (forskellige lande) eller tidsmæssig (forskellige perioder⁶⁴) forstand.

I de fleste samfund er der forskelle og uligheder mellem kvinder og mænd med hensyn til tildelte ansvarsområder, udførte aktiviteter, adgang til og kontrol over ressourcer samt beslutningstagningsmuligheder. Køn indgår i den bredere sociokulturelle kontekst. Andre vigtige kriterier i sociokulturel analyse er klasse, race, fattigdomsniveau, etnisk gruppe, religion og alder. Kønsroller og forholdet mellem kønnene ændres ofte under og efter en væbnet konflikt. Det er vigtigt at bemærke, at køn ikke kun handler om kvinder, men også om socialt konstruerede forskelle mellem kvinders og mænds situation, hvilket kan føre til forskelle i adgang til magt, sundhed, viden osv. Kønsperspektivet vedrører således også mænds rolle.

Ligestilling mellem kønnene

Dette angår lige rettigheder, ansvarsområder og muligheder for kvinder og mænd og piger og drenge. Ligestilling betyder ikke, at kvinder og mænd bliver ens, men at mænds og kvinders rettigheder, ansvarsområder og muligheder ikke afhænger af, om de er født som mand eller kvinde. Ligestilling mellem kønnene indebærer, at både kvinders og mænds interesser, behov og prioriteter tages i betragtning, og mangfoldigheden inden for forskellige grupper af kvinder og mænd anerkendes. Ligestilling mellem kønnene er ikke et kvindeanliggende, men bør vedrøre og fuldt ud engagere mænd såvel som kvinder. Ligestilling mellem kvinder og mænd ses som både et menneskerettighedsspørgsmål og en forudsætning og indikator for bæredygtig menneskecentreret udvikling⁶⁵.

⁶⁴ <http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions>.

⁶⁵ <http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions>.

Integration af kønsaspektet

Integration af kønsaspektet indebærer (re)organisering, forbedring, udvikling og evaluering af politikprocesser, således at et kønsligestillingsperspektiv indarbejdes i alle politikker på alle niveauer og stadier af de aktører, der normalt er inddraget i politisk beslutningstagning⁶⁶.

Integration af et kønsperspektiv er en proces for vurdering af konsekvenserne for kvinder og mænd af enhver planlagt handling, herunder lovgivning, politikker og programmer, inden for alle områder og på alle niveauer. Det er en metode til at gøre kvinders og mænds interesser og erfaringer til et integreret aspekt af udformning, gennemførelse, overvågning og evaluering af politikker og programmer inden for alle politiske, økonomiske og samfundsmæssige områder, så kvinder og mænd i lige høj grad drager fordel, og ulighed ikke videreføres. Det endelige mål er at opnå ligestilling mellem kønnene⁶⁷.

Al EU-optræden udadtil i konfliktramte og skrøbelige situationer bør bygge på nøje konfliktanalyse på grundlag af solid kønsspecifik analyse med henblik på at omdanne konfliktfulde sociale relationer og sociale normer.

Al konfliktforebyggelse og andre politikker, der gennemføres i konfliktramte eller risikofulde situationer, skal fastsætte specifikke mål for ligestilling mellem kønnene, som giver et solidt grundlag for kønsinkluderende tilgange og overvågning af fremskridt. En vigtig del af integration af kønsaspektet er at sikre, at alle generelle mål er kønsorienterede (de indeholder f.eks. gennemsigtige og kønsorienterede kriterier for beslutningstagende stillinger), hvilket kan føre til integration af kønsperspektivet i en generel proces.

⁶⁶ <https://www.coe.int/en/web/genderequality/what-is-gender-mainstreaming>.

⁶⁷ <http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions>.

Kønsspecifik analyse

Kønsspecifik analyse er en kritisk undersøgelse af, hvordan forskelle i kønsroller, aktiviteter, behov, muligheder og rettigheder/berettigelser berører mænd, kvinder, drenge og piger i visse situationer eller sammenhænge. I kønsspecifik analyse undersøges forholdet mellem kvinder og mænd og deres adgang til og kontrol med ressourcer samt de begrænsninger, som de står over for i forhold til hinanden. En kønsspecifik analyse bør integreres i alle sektorvurderinger og situationsanalyser for at sikre, at kønsbaseret uretfærdighed og ulighed ikke forværres af de tiltag, der iværksættes, og at større lighed og retfærdighed i kønsrelationer fremmes, hvor det er muligt.

For at sikre, at EU-tiltag i konfliktramte og skrøbelige situationer ikke gør skade, skal de alle bygge på konfliktanalyse, der omfatter solid kønsspecifik analyse, dvs. at tiltagene tager hensyn til den potentielt forskellige situation for kvinder og mænd og magtforholdene mellem forskellige dele af befolkningen i alle de formelle og uformelle institutioner i et samfund.

Kønsspecifik analyse vil afdække inklusions- og eksklusionsmønstre på grundlag af køn og en række andre faktorer såsom socioøkonomisk klasse, etnisk tilhørsforhold og religion, alder, evner, handicap, geografisk oprindelse, seksuel orientering, ægteskabelig stilling, forældreskab, uddannelsesniveau osv., og er derfor et afgørende element i meningsfulde situations- og konfliktanalyser.

Seksuel og kønsbestemt vold

Seksuel og kønsbestemt vold er en samlebetegnelse for enhver skadelig handling, der begås mod en persons vilje, og som bygger på socialt tilskrevne (køns)forskelle mellem mænd og kvinder.

Seksuelle og kønsbestemte voldshandlinger krænker en række universelle menneskerettigheder, der er beskyttet af internationale instrumenter og konventioner. Mange – men ikke alle – former for seksuel og kønsbestemt vold er ulovlige og kriminelle handlinger i henhold til nationale love og politikker. Rundt om i verden berører seksuel og kønsbestemt vold flere kvinder og piger end mænd og drenge. Det er dog vigtigt at bemærke, at mænd og drenge også kan være ofre for kønsbestemt vold, herunder seksuel vold.

Der findes ingen vedtaget definition af seksuel vold. Almindeligt anvendte definitioner omfatter enhver handling af seksuel karakter eller forsøg på at opnå en seksuel handling gennem tvang.

Voldtægt og andre former for seksuel vold udgør, når de begås i forbindelse med en væbnet international eller ikkeinternational konflikt, overtrædelser af humanitær folkeret. Alle parter i en væbnet konflikt skal overholde forbuddet mod seksuel vold.

Alle stater har pligt til at retsforfølge gerningsmændene. Voldtægt og andre former for seksuel vold er forbudt i henhold til traktatret (fjerde Genèvekonvention og tillægsprotokol I og II) og sædvaneret gældende i både internationale og ikkeinternationale væbnede konflikter⁶⁸.

⁶⁸ <https://www.icrc.org/en/document/sexual-violence-armed-conflict-questions-and-answers>
<https://www.icrc.org/eng/resources/documents/statement/2013/united-nations-women-statement-2013-10-16.htm>.

"Kønsbestemt vold" og "vold mod kvinder" er udtryk, der ofte anvendes i flæng, eftersom den meste kønsbestemte vold udøves af mænd mod kvinder og piger. Det er imidlertid vigtigt at bibeholde det "kønsbestemte" aspekt af begrebet, da dette fremhæver det forhold, at vold mod kvinder er et udtryk for magtuligheden mellem kvinder og mænd⁶⁹.

Seksuel vold er, når en gerningsmand begår en handling af seksuel karakter mod en eller flere personer eller forårsager, at en eller flere personer deltager i en handling af seksuel karakter gennem magtanvendelse eller trussel om magtanvendelse eller tvang, som for eksempel forårsages af frygt for vold, pression, tilbageholdelse, psykologisk undertrykkelse eller magtmisbrug, over for denne eller disse personer eller en anden person eller ved at udnytte et tvangsmæssigt miljø eller personens eller personernes manglende evne til at give reelt samtykke⁷⁰.

Seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug

Ved seksuel udnyttelse forstås enhver faktisk udnyttelse eller forsøg på udnyttelse af en sårbar stilling, magtforskel eller tillid til seksuelle formål, herunder, men ikke begrænset til, at drage økonomisk, social eller politisk fordel af seksuel udnyttelse af en anden person. Ved seksuelt misbrug forstås faktisk fysisk krænkelse eller trussel om fysisk krænkelse af seksuel karakter, hvad enten det sker ved magtanvendelse eller på ulige eller tvangsmæssige vilkår⁷¹.

EU vil sikre nultolerance over for seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug. Dette skal opnås gennem eksisterende ansvarliggørelsesmekanismer for alt EU-personale, der er ansat, udsendt eller på anden måde har en støttefunktion, herunder personale, der er udstationeret eller kontraktansat. Mekanismerne skal omgående, effektivt og retfærdigt behandle enhver påstand om seksuel udnyttelse eller seksuelt misbrug.

Mekanismer, der behandler overtrædelser af adfærdskodekser og -standards, henhører under ledelseshierarkiet og afdelinger for menneskelige ressourcer og ikke menneskerettighedsrådgivere og rådgivere i kønsspørgsmål.

⁶⁹ <http://eige.europa.eu/gender-based-violence/what-is-gender-based-violence>.

⁷⁰ "Elements of Crimes of the International Criminal Court".

⁷¹ I overensstemmelse med FN's standarder (ST/SGB/2003/13) og den definition, der anvendes i Upgraded Generic Standards of Behaviour fra marts 2018 (6877/18).

Overvågning

Løbende proces med overvågning af information i henhold til bestemte parametre og sikring af, at mål nås.

Gennemgang

Periodisk vurdering af gennemførelsen af en intervention med særligt fokus på den operationelle dimension.

Evaluerings

Systematisk anvendelse af evidens for at vurdere, hvor godt politikker når deres mål, og hvad der er nok så vigtigt, hvorfor de er eller ikke er effektive.

Bilag III: FN's Sikkerhedsråds resolution (UNSCR) 1325 og senere sikkerhedsrådsresolutioner om kvinder, fred og sikkerhed

UNSCR 1325, som blev vedtaget den 31. oktober 2000, er den første sikkerhedsrådsresolution, der omhandler den uforholdsmæssige og enestående indvirkning af væbnede konflikter på kvinder.

UNSCR 1325 styrker tidligere internationale og regionale retlige forpligtelser og konventioner med relevans for kvinder, fred og sikkerhed og fastlægger en række nye principper. Den fremhæver nødvendigheden af, at kvinder deltager ligeligt og meningsfuldt som aktive aktører i forebyggelse og løsning af konflikter, fredsforhandlinger, fredsopbygning, fredsbevarelse, humanitær indsats og postkonfliktgenopbygning. Den opfordrer medlemsstaterne til at sikre, at kvinder deltager ligeligt og i fuldt omfang i alle bestræbelser på at opretholde og fremme fred og sikkerhed. Endvidere opfordrer den indtrængende alle aktører til at øge kvinders deltagelse og indarbejde kønspektiver i alle De Forenede Nationers freds- og sikkerhedsbestræbelser, herunder afvæbning, demobilisering og reintegration (DDR) og sikkerhedssektorreform (SSR).

Den 19. juni 2008 vedtog FN's Sikkerhedsråd resolution 1820 om seksuel vold i konfliktsituationer, som udtrykkelig knytter seksuel vold som en krigstaktik sammen med opretholdelse af international fred og sikkerhed. UNSCR 1820 styrker resolution 1325 ved at anerkende, at seksuel vold ofte er udbredt og systematisk og kan vanskeliggøre genoprettelse af international fred og sikkerhed. Sikkerhedsrådet har nu et klart mandat til at sætte ind over for seksuel og kønsbestemt vold, blandt andet gennem sanktioner og uddannelse for at sætte personale på stedet i stand til at hindre og reagere på disse problemer. Resolutionen fremhæver, at seksuel vold, der begås af bevæbnede mod civile, er en krigsforbrydelse, og kræver, at parterne i væbnede konflikter øjeblikkelig træffer passende foranstaltninger til at beskytte civile mod seksuel vold, herunder uddannelse af soldater og håndhævelse af disciplinære foranstaltninger.

FN's Sikkerhedsråds resolution 1888, som blev vedtaget den 30. september 2009, gentager, at seksuel vold forværrer væbnede konflikter og vanskeliggør international fred og sikkerhed. Resolutionen opfordrer også til lederskab for at sætte ind over for konfliktrelateret seksuel vold og til udsendelse af eksperthold, når tilfælde af seksuel vold under konflikter opstår. Den følgende resolution 1889 fra FN's Sikkerhedsråd, som blev vedtaget den 5. oktober 2009, fokuserer på postkonfliktfredsopbygning og på deltagelse af kvinder i alle faser af fredsprocesser og opfordrer til udarbejdelse af indikatorer til at måle gennemførelsen af UNSCR 1325 (2000).

Den 16. december 2010 vedtog FN's Sikkerhedsråd resolution 1960, som gentager opfordringen til at bringe seksuel vold i konflikter til ophør og opretter en listeopførelsesmekanisme. Resolutionen sender et direkte politisk budskab, nemlig at seksuel vold har konsekvenser, blandt andre: listeopførelse i generalsekretærens årlige rapporter, indbringelse for FN-sanktionskomitéer og ICC, international fordømmelse og erstatning.

FN's Sikkerhedsråds resolution 2106 blev vedtaget den 24. juni 2013 med henblik på at operationalisere indeværende forpligtelser vedrørende UNSCR 1325 og følge snarere end at skabe nye strukturer og initiativer. Desuden fokuserer den på kvinders deltagelse i bekæmpelse af seksuel vold og støtter anvendelse af retlige fremgangsmåder.

Den 18. oktober 2013 vedtog FN's Sikkerhedsråd resolution 2122, der fastsætter konkrete metoder til imødegåelse af kvinders manglende deltagelse og anerkender behovet for at tackle de grundlæggende årsager til væbnede konflikter og de sikkerhedsmæssige risici, som kvinder står over for, idet den udtrykkelig bekræfter behovet for en "integreret tilgang" til holdbar fred. Resolutionen sammenkæder også nedrustning og ligestilling mellem kønnene ved at nævne våbenhandelstraktaten (ATT).

FN's Sikkerhedsråds resolution 2242, som blev vedtaget den 13. oktober 2015, tilskynder til vurdering af strategier og ressourcer med hensyn til gennemførelsen af dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed og opfordrer til øget finansiering til kønsorienteret uddannelse, analyse og programmer. Samtidig fremhæver den betydningen af samarbejde med civilsamfundet og insisterer på, at køn bør betragtes som et tværgående spørgsmål som led i dagsordener for bekæmpelse af voldelig ekstremisme eller terrorisme.

Dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed er desuden blevet yderligere udvidet med to efterfølgende resolutioner fra FN's Sikkerhedsråd, nemlig UNSCR 2272 (2016) om seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug og UNSCR 2331 (2016) om menneskehandel i konfliktsituationer.

Bilag IV: Ikkeudtømmende politikfortegnelse vedrørende kvinder, fred og sikkerhed

- Samlet strategi for EU's gennemførelse af FN's Sikkerhedsråds resolution 1325 og 1820 om kvinder, fred og sikkerhed, Rådet for Den Europæiske Union (2008 – dok. 15671/1/08)
- Indikatorer for den samlede strategi for EU's gennemførelse af FN's Sikkerhedsråds resolution 1325 og 1820 om kvinder, fred og sikkerhed (2010 – dok. 11948/10)
- Rapport om EU's indikatorer for den samlede strategi for EU's gennemførelse af FN's Sikkerhedsråds resolution 1325 og 1820 om kvinder, fred og sikkerhed (2011 – dok. 9990/11)
- Gennemførelse af FN's Sikkerhedsråds resolutioner om kvinder, fred og sikkerhed som led i FSFP-missioner og -operationer (2012 – dok. 7109/12)
- EU's strategiramme og handlingsplan for menneskerettigheder og demokrati (2012 – dok. 11855/12)
- Anden rapport om EU's indikatorer for den samlede strategi for EU's gennemførelse af FN's Sikkerhedsråds resolution 1325 og 1820 om kvinder, fred og sikkerhed (2014 – 6219/14)
- "Non Paper on Ending Sexual Violence in Conflict – A guide to practical actions at EU level" (2014 – dok. PSC MD 155/14)
- Report on the progress of the "Non Paper on Ending Sexual Violence in Conflict – A guide to practical actions at EU level" (2015)
- The EU input to the Global Study on WPS (2015 – dok. 7595/15)
- Rådets konklusioner om kønshandlingsplanen 2016-2020 (2015 – dok. 13201/15) og det tilknyttede fælles arbejdsdokument fra tjenestegrenene (2015 – dok. SWD(2015) 182 final)
- The Commission's Strategic Engagement for Gender Equality 2016-2019 (2015 – dok. SWD(2015) 278 final)
- Rådets konklusioner om handlingsplanen vedrørende menneskerettigheder og demokrati 2015-2019 (2015 – dok. 10897/15)
- 15th anniversary and Global Review of UNSCR 1325 on Women, Peace and Security – Commitments of the EU and its Member States (2015 – dok. 12904/15)

- Global strategi for EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik (2016)
- Rådets konklusioner om den globale strategi for Den Europæiske Unions udenrigs- og sikkerhedspolitik (2016 – dok. 13202/16)
- EU Global Strategy Implementation Plan on Security and Defence (2016 – dok. 14392/16)
- Rådets konklusioner om gennemførelse af EU's globale strategi på sikkerheds- og forsvarsområdet (2016 – dok. 14149/16)
- Report on the Baseline Study on integrating human rights and gender into the European Union's Common Security and Defence Policy (2016 – dok. 15726/16)
- Code of Conduct and Discipline for EU Civilian CSDP Missions (2016 – dok. 12076/16)
- Upgraded Generic Standards of Behaviour for CSDP Missions and Operations (2018 – dok. 6877/18)
- Reviderede indikatorer for den samlede strategi for EU's gennemførelse af FN's Sikkerhedsråds resolution 1325 og 1820 om kvinder, fred og sikkerhed (2016 – dok. 10805/16)
- Second Report on the progress of the "Non Paper on Ending Sexual Violence in Conflict – A guide to practical actions at EU level" (2016 – dok. PSC MD 17/16)
- Third Report on the progress of the "Non Paper on Ending Sexual Violence in Conflict – A guide to practical actions at EU level" (2016 – dok. 14329/16)
- 2017/NON-PAPER EEAS PAG informal ROADMAP & WORK PLAN on Gender/Gender Equality, Women's Empowerment and the implementation of UNSC Resolution 1325 on Women, Peace and Security (2017 – dok. WK 665/17)
- Den europæiske konsensus om udvikling (2017 – dok. 9459/17) og fælles meddelelse: En strategisk tilgang til resiliens i forbindelse med EU's indsats udadtil (2017 – dok. JOIN(2017) 21 final).